

FREDERIK POL

DEČAK KOJI JE ŽELEO DA ŽIVI ZAUVEK

1.

Božiji Gnev zahvatio ih je ponovo na Stenov sedamnaesti rođendan; u poslednje vreme bili su izloženi njegovim udarima otprilike svakih šest sedmica. Sten je bio sâm u stanu, seckao je povrće za svoju rođendansku večeru, kada je osetio poznati, iznenadni, sveprožimajući, dezorijentišući, pohotni napad vrtoglavice koji su svi nazivali Gnev, a niko ga nije razumeo. Krici i sirene spolja govorili su mu da i svi ostali osećaju isto. Kada je napad počeo, Sten je uspeo da ispusti nož za ljuštenje na pod kako se ne bi posekao; posrćući je stigao do kuhinjske stolice na kojoj je nameravao da u znoju dočeka kraj napada.

Ljudi su govorili da je Gnev užasna stvar. I bio je. Šta god to bilo, pogađalo je sve na svetu u istom trenutku - i ne samo ljude na Zemlji; brodove u svemiru, kolonije na Marsu i Veneri, svi bi oni bili zahvaćeni njime u istom trenutku, a broj nesreća i katastrofa bio je ogroman. Stenu lično stvar uopšte nije teško padala. Imali ste utisak da vas je iznenada savladao kakav neizmerni, samotni, erotski košmar. Tako se verovatno osećaš, razmišljao je Sten, posle dobrog seksa i kada se napiješ. Erotski deo nije se mnogo razlikovao od izvesnih žudnji koje je Sten imao s vremena na vreme, a kada bi Gnev prošao bar nisi bio mamuran.

Po završetku napada, Sten se stresao, pokupio stvari koje je ispustio na pod i uključio televizor da se na lokalnim vestima obavesti koliko je strašno bilo ovog puta. Bilo je dosta gadno. Požari. Sudari kola - istanbulski agresivni vozači oslanjali su se na svoje dobre reflekse koji su im omogućavali da izbegavaju pogibeljne nesreće, ali kada bi ih Gnev lišio veštine, odmah bi dolazilo do teških sudara. Najgora stvar koja ih je ovog puta zadesila bio je tanker s naftom koji je

upravo ulazio u Zlatni Rukavac. Pošto su svi, kako na remorkerima tako i na mostu tankera, iznenada bili izbačeni iz stroja, on je nastavio istim kursom, sporo i neumoljivo, zario se u jedan od dokova na strani Starog Grada, uz koji su pristajali brodovi za krstarenje, i tamo eksplodirao.

Poput svih mladih ljudi, Sten je bio krajnje uviđavan prema nesrećama drugih. Jedino se nadao da mu otac zbog cele te gužve neće mnogo zakasni sa šafranom i dagnjama za večeru. Kada je završio sečenje povrća i spustio ga u lonac s hladnom vodom, stavio je u plejer nekoliko dragocenih starih diskova - ovog puta to su bili Dizi Gillespi, Džek Tigarden i Vatrogasna stanica pet plus tri - i seo da čeka, prelistavajući stripove i razmišljajući da li će mu otac, bar jednom, ostati dovoljno dugo trezan da mu kupi nekakav poklon za rođendan. U tom trenutku polis se pojavila na vratima.

Bilo ih je dvoje, muškarac i žena; sumnjičavo su stali da se osvrću po neurednom stanu. "Da li je ovde stanovao američki državljanin Volter Ejveri?" upitala je žena. Prošlo vreme glagola koje je upotrebila bilo je sasvim rečito. Ostale činjenice na brzinu su mu saopštene. Gnev je od Stenovog oca napravio statistički podatak. Pogođen njime, pao je dok je prelazio ulicu i neki takođe opčinjeni taksista ga je pregazio. Žena mu je odmah saopštila da nema nikakve nade da bi mogao taksistu smatrati odgovornim; Gnev, razumeš. U svakom slučaju, vozač je odavno odmaglio. Pored toga, svedoci su izjavili da je Stenov otac u datom trenutku bio pijan. Razume se.

Muškarac se sažalio na Stena videvši kako bespomoćno zuri u njih. "Bar nije patio", reče on oporim glasom. "Ostao je na mestu mrtav."

Žena je bila nestrpljiva. "Eto, obavešten si", rekla je. "Treba da dođeš u mrtvačnicu da preuzmeš telo pre ponoći jer ćeš u protivnom morati da platiš za još jedan dan. Do viđenja."

I oni odoše.

2.

Pošto neće biti ni šafrana ni dagnji za rođendansku večeru, Sten je pronašao nekoliko komadića preostale šunke i ubacio ih u lonac s povrćem. Kada je sve stavio da se lagano krčka, seo je i zagnjurio glavu u šake, da razmisli malo o tome šta znači biti Amerikanac - dobro, poluamerikanac - siročče, sam u gradu Istanbulu.

Dve činjenice odmah su se izdvojile. Prvo, dan o kome je tako dugo sanjao, kada će mu se otac otrezniti i vratiti ga nazad u Ameriku, gde će početi novi život za njih dvojicu - taj dan nikada neće doći. Iz toga je sledilo, drugo, da nikada neće imati novca da plati studije, a još manje da ostvari san i odleti na asteroid Kapiju kako bi se otisnuo u neku fantastičnu pustolovinu. Nikada mu se neće ukazati prilika da postane jedan od onih živopisnih i hrabrih kapijskih prospektora koji su putovali u neistražene delove Galaksije. On neće otkriti gomilu neprocenjivih artefakata koje je za sobom ostavila ta nestala, stara rasa Hičija, pa, dakle, neće postati slavan i bogat.

Nijedna od ovih novih činjenica nije predstavljala veliko iznenađenje za Stena. Njegova vera i u jednu i u drugu postojano je slabila još od vremena kada je napunio dvanaest godina i počeo u sve da sumnja. Pa ipak, do ovog časa to su bar bile teorijske mogućnosti. Sada, međutim, više ništa nije izgledalo moguće. Tada je konačno dozvolio sebi da zaplače.

Dok je Sten turobno pospremao kuhinju posle bezukusnog rođendanskog obroka, gospodin Ozden pokucao je na vrata.

Gospodin Ozden je verovatno imao oko sedamdeset godina. Koliko je Sten uspevao da proceni, mogao je lako imati i sto - zbrčkani, ružni starac, ćelavog temena, iako su mu brkovi još bili crni i čekinjasti. On je bio najbogatiji čovek koga je Sten ikada upoznao. Bio je vlasnik klimave zgradurine sa stanovima za iznajmljivanje u kojoj je Sten živeo, kao i dve susedne koje su se naslanjale na ovu. Uz to, posedovao je i bordel koji je zauzimaio dva sprata u jednoj od zgrada.

Gospodin Ozden bio je veoma religiozan čovek i toliko se revnosno pridržavao običaja da nije dozvoljavao unošenje alkohola u svoje zgrade, osim u bordel, a i tamo se služio samo neislamskim turistima. "Primi moje najdublje saučešće zbog gubitka oca, mladi Stenli", zagrmeo je svojim iznenađujuće snažnim glasom, dok je automatski prelazio pogledom unaokolo u potrazi za nekom zabranjenom bocom viskija. (Nikada nije nijednu pronašao; Stenov otac je vodio računa.) "To je užasna tragedija, ali nije na nama da ispitujemo puteve Gospodnje. Smem li da upitam, kakvi su ti planovi?"

Sten ga je već posluživao čajem, kao što je to njegov otac uvek činio. "Ne bih baš umeo tačno da vam kažem, gospodine Ozden. Pretpostavljam da ću morati da nađem posao."

"Da, tako je to", složio se gospodin Ozden. Grickao je kolačić od mlevenih badema, koji mu je Sten pružio na tanjiriću, odmeravajući dečaka. "Možda se zaposliš u konzulatu Amerikanaca, kao tvoj otac?"

"Možda." Sten je znao da se to neće dogoditi. To su već bili raspravili. Amerikanci nisu želeli da zaposle nijednog prevodioca koji nije napunio dvadeset jednu godinu.

"To bi bilo odlično", objavi gospodin Ozden. "Naročito ako bi se dogodilo u najskorije vreme. Kao što znaš, stanarinu bi trebalo da platiš sutra, kao i onu prošlonedeljnu, koja nije bila plaćena, kao i onu od pre dve sedmice. Šta misliš, hoće li te dobro plaćati u konzulatu?"

"To je Božja volja", izjavi Sten veoma pobožno, kao da to iskreno misli. Starac klimnu, odmeravajući Stena, od čega je dečaku postalo neprijatno.

"Ili bih", počeo on, s osmehom koji je otkrivao njegove skupe zube, "mogao da porazgovaram sa svojim rođakom o tebi, ako želiš."

Sten se ispravio na stolici; rođak gospodina Ozdena vodio je bordel. "Mislite da radim za njega? Šta?"

"Ono što se dobro plaća", strogo odvrati gospodin Ozden. "Mlad si i verujem da si dobrog zdravlja? Mislim da bi moglo da ti se posreći i veoma dobro da zaradiš."

Nešto je počelo da se komeša, ne baš prijatno, u Stenovom stomaku i preponama. S vremena na vreme viđao je kurve koje su radile za rođaka gospodina Ozdena kako se sunčaju na krovu kada nije bilo puno posla, i često bi se među njima našli jedan ili dva dečaka. Dečaci su obično bili čak i mlađi od njega, uglavnom Kurdi ili brđani iz Anadolije, ako već ne Alžirci ili Marokanci. Dečaci, izgleda, nisu dugo opstajali. Sten i njegov prijatelj Tan uživali su da im dobacuju uvrede iz daljine, iako u tome nijedan od njih dvojice nije baš uživao. Pre nego što je Sten uspeo bilo šta da kaže, gospodin Ozden je nastavio:

"Klijenti mog rođaka nisu samo muškarci, znaš. Često i žene dolaze kod njega, ponekad su to bogate udovice, turistkinje iz Evrope ili s Istoka, koje umeju da budu veoma zahvalne mladiću koji je u stanju da im pruži zadovoljstvo za kakvo njihovi muževi više nisu kadri. Često se dobijaju visoke napojnice, od kojih moj rođak dozvoljava svojim ljudima da zadrže gotovo polovinu - pored toga što im obezbeđuje ograničenu medicinsku zaštitu sve dok su u njegovoj službi, kao i smeštaj i obroke, po razumnoj ceni. Dosta često klijenti nisu ni neprivlačni. Razume se", dodade on, ubrzavajući i govoreći sve tiše, "bilo bi među njima i muškaraca." Ustao je, jedva okusivši čaj i kolačić. "Međutim, možda će ti konzulat dati bolju ponudu. U svakom slučaju, trebalo bi smesta da ih pozoveš i obavestiš o tužnom udesu svoga oca. Može se čak desiti da na računu ima kakvu zaostalu platu kojom bi mogao da platiš stanarinu. Doći ću ponovo ujutro."

Kada je Sten pozvao konzulat, gospodina Gudpastora nije bio tamo, ali je zato njegova postarija sekretarica bila dirnuta vešću. "Oh, Stenli! Taj užasni Gnev! Kako to mora biti strašno za tebe! Tvoj je otac bio, ovaj, vrlo fin čovek." Taj deo bio je samo uslovno tačno, Sten je toga bio svestan. Njegov otac bio je dobroćudan, velikodušan, nepouzdan pijanac, i jedini razlog što ga je konzulat

uopšte držao na platnom spisku bio je taj što je bio Amerikanac koji je pristajao da radi za platu kakvog Turčina. Kada je Sten snebivljivo upitao da li postoje bilo kakvi izgledi da njegov otac možda nije podigao koju platu, ona je uzvratila taktično, ali i nedvosmisleno. "Bojim se da ne, Stenli. Ja izdajem sve vaučere u ime gospodina Gudpastora, znaš. Sigurna sam da nije ostalo ništa nepodignuto. U stvari", dodala je, delujući kao da joj je pomalo neugodno, "bojim se da će pre biti obrnuto. Znaš, tvoj je otac primio nekoliko plata unapred u poslednje vreme, tako da je u minusu na računu. Ali ne brini zbog toga, mili. Ubeđena sam da to niko neće potezati."

Ne bi se moglo reći da Sten nije očekivao tako nešto jer je dobro znao kako su hronično uvek bili bez para. Svejedno, ovo je njegov problem učinilo još akutnijim. Možda Amerikanci neće tražiti novac od njega, ali će gospodin Ozden to sigurno uraditi. Već jeste. I daće sve od sebe da naplati dugovanja. Poslednji put kada je neko bio nasilno izbačen iz jednog od njegovih stanova, gospodin Ozden je zadržao sve što je taj posedovao kako bi prodajom namirio neplaćenu stanarinu.

To je Stena nagnalo da se procenjivački osvrene po malom stanu. Krupni komadi nameštaja nisu bili bitni jer su ionako pripadali gospodinu Ozdenu. Čak i posteljina i kuhinjski pribor. Oskudna garderoba njegovog oca sigurno će biti uzeta. Stenov muzički plejer i snimci drevnog američkog džez; njegova zbirka svemirskih pustolovina, kako animiranih tako i morfovanih; njegove školske knjige; ono malo hrane na policama - kada se sve to sabere jedva da će podmiriti stanarinu. Jedine još stvari od izvesne vrednosti bili su muzički instrumenti, njegova ulubljena truba i bubnjevi. Razume se, gospodin Ozden nema nikakva prava na bubnjeve, jer oni nisu pripadali Stenu. Doneo ih je i kod njega ostavio njegov prijatelj Tan, kada su Tanovi roditelji odbili da dozvole da se kod njih u kući dalje stvara muzika.

Što se njih tiče, Sten je mogao nešto da preduzme. Na telefon se javila Tanova majka i počela je da plače čim je čula vest. Prošlo je prilično vremena pre nego

što je gospođa Kusmeroglu uspjela da saopšti Stenu kako Oltan nije kod kuće. Na poslu je, ali ona će mu smesta proslediti tužnu vest, i ako bilo šta mogu da učine...

Kada je završio razgovor s gospođom Kusmeroglu, Sten je pogledao na sat. Imao je još dosta vremena da ode u mrtvačnicu, te je otvorio kauč na kome je spavao - nije još bio sasvim spreman da pređe u očev krevet - i legao kako bi mogao još malo da se isplače ako mu se bude plakalo.

Međutim, nije više plakao. Istog časa je zaspao, što je bilo još bolje za njega. Mnogo časova kasnije probudio ga je Tan Kusmeroglu koji je stajao nad njim. Sten je mogao da čuje zapevanje mujezina, koji je pozivao vernike na molitvu iz male džamije iza ugla, gotovo zaglušeno Tanovim uzbuđenim glasom dok je drmusao i budio Stena. "Hajde, Stene, probudi se! Stari prdež je trenutno na molitvi, pozajmio sam šefov kamionet. Nećeš imati bolju priliku da izneseš svoje stvari!"

To je značilo da imaju najviše deset minuta. Sten se nije bunio. Bilo im je potrebno i manje od toga da utovare u kamionet bubnjeve, trubu, skupocene muzičke diskove i plejer, kao i šačicu drugih stvari. Već su krenuli, kada se Sten setio. "Moram u mrtvačnicu", izjavi on.

Tan skrenu pogled s turističkog autobusa ispred njih i dostavnog kamiona, koji je pokušavao da se ubaci sa strane, dovoljno dugo da osmotri Stena. Izraz lica bio mu je čudan - gotovo nesvojstveno saosećajan, blago rumen kao i uvek kada se spremao da predloži neku novu ludoriju. "Razmišljao sam o tome", objavi on. "Ti ne želiš da ideš tamo."

"Ali traže da identifikujem očevo telo; znači, moram."

"Ne, ne moraš. Šta će se dogoditi ako to učiniš? Tražiće od tebe da platiš sahranu, a kako ćeš to uraditi? Ne. Drži se podalje."

Sten jednostavno upita: "Gde?"

"Kod nas, glupane! Možeš deliti sobu sa mnom. Ili", dodade on, cereći se, "možeš deliti sobu s mojom sestrom ako ti se to više dopada, samo što ćeš u tom slučaju morati prvo njome da se oženiš."

3.

Svi iz porodice Kusmeroglu su radili. Gospodin Kusmeroglu bio je mlađi računovođa u fabrici koja je proizvodila korejska kola za izvoz. Tan je raznosio po kućama uređaje za domaćinstvo za jednu radnju. Njegova šesnaestogodišnja sestra, Naslan, radila je u poslastičarnici jednog od velikih hotela duž Bosfora. Čak je i gospođa Kusmeroglu radila kod kuće, nizala je perlice u narukvice namenjene turistima, sa stihovima iz Korana - kada nije prala i kuvala ili krpila porodičnu odeću. Sten je znao, iako mu to niko nije rekao, da i pored toga što svi rade, jedva sastavljaju kraj s krajem, da imaju samo najnižu osnovnu medicinsku zaštitu i da žive u stalnom strahu od budućnosti. Sten je bio svestan da sada više ne dolazi u obzir da završi školu, a isto je bilo i s Tanom. Što znači da nije mogao da dopusti da ga Kusmerogluovi izdržavaju. Mora smisliti način da sâm zarađuje.

To nije bilo lako. Sten nije mogao da dobije stalni posao, čak da ga je i bilo, jer prema turskom zakonu on je sada predstavljao neprijavljenu nepostojeću osobu. Nije on bio jedini takav, razume se. Bilo ih je na milione sličnih njemu u siromašnom Istanbulu. Malo je bilo verovatno da će se vlasti potruditi da mu uđu u trag - osim ako ne napravi grešku i njegovo se ime pojavi u kakvom službenom dokumentu.

Dobra strana u svemu tome bila je ta što je proleće već poodmaklo, pretapajući se u leto. To je značilo da će se uobičajeni broj gradskih stanovnika od dvadeset pet miliona, uglavnom bez osnovnih sredstava za život, svake sedmice povećavati za dva ili tri miliona, a možda čak i pet miliona turista. To su bili ljudi koji su, prema definiciji, bili puni para; taj novac nisu imali ni na šta

pametnije da troše nego na razgledanje Istanbula, hranu, neobičnosti i stanovnike. "Govoriš tečno i turski i engleski, Stenli. Nećeš imati problema." "Vodič", ponovi Stenli, s izrazom lica koji je govorio kako to smatra dobrom idejom samo da ne bi uvredio domaćina, ali da uopšte nije ubeden da je tako. "Razume se, vodič", potvrdi Tan. "Otac je u pravu. Već si naučio sve što treba da znaš o Istanbulu - sećaš se svih onih dosadnih časova istorije kada smo zajedno pohađali školu. Jednostavno sažmi otomansko razdoblje i usredsredi se na one lude carice u Vizantiji, a to je ionako sve o čemu turisti žele da slušaju. Možemo takođe uzeti priručnike iz biblioteke da ih proučiš."

Sten tada dirnu u samu srž problema. "Ali ja ne mogu da dobijem dozvolu kao vodič! Polis..."

"Te neće gnjaviti", saouvereno dovrši Tanova majka. "Samo se ti muvaj oko Topkapija, možda, ili Velikog Bazara. Kada ugledaš Amerikance koji nisu ni sa kakvom turističkom grupom, jednostavno im priđeš, prijateljski i predusretljivo, i ponudiš se da im budeš vodič. Kažeš im da si Amerikanac, student - to i nije tako daleko od istine, zar ne? A ako te ma koji polis bilo šta pita, obratiš mu se samo na engleskom i kažeš da tražiš roditelje, kod kojih su tvoje isprave. Pošto si plavokos i plavook, neće posumnjati."

"Ali nema američku odeću", napomenu Naslan.

Njena majka na trenutak napući usta, a onda se osmehnu. "To se može srediti. Ti i ja ćemo mu već napraviti nešto, Naslan. Ionako je vreme da naučiš malo bolje da šiješ."

Nepresušne zalihe izgubljenih i nađenih stvari u Naslaninom hotelu obezbedile su materijal koji su potom žene iz porodice Kusmeroglu prilagodile Stenu.

Postao je pravi američki student na proputovanju: svetle pantalone koje su ličile na model kakvog modnog kreatora, ali to nisu bile, patike, bezbol kapa dalaskih Dodžera i majica na kojoj je pisalo: 'Kapija ili bankrot' s prednje strane, a pozadi 'Bankrotirao sam'. Reke turista bile su vrlo podatne za mužu, baš kao što su i

zamišljali. Pa i više od toga. Amerikanci na koje se on usredsređivao kao da su imali višak novca s kojim nisu znali šta bi. Poput onog postarijeg para iz Riverdejla, država Njujork, koji uopšte nije mogao da se snađe s hiperinflatornom turskom valutom, pa su tutnuli Stenu novčanicu od milijardu novih lira na ime napojnice što im je pomogao da pronađu čisti toalet, mada bi i milion ili dva već bilo veoma velikodušno od njih. Kada im je ukazao na grešku, insistirali su da zadrži milijardu kao nagradu za svoje poštenje. Tako je Sten već prve sedmice doneo više nego što je Tan zarađivao na svom poslu, odnosno gotovo isto onoliko koliko je dobijala Naslan. Pokušao je sve da ostavi gospođi Kusmeroglu, ali ona je pristala da uzme samo pola. "Dobro je da mladić ima malo sopstvenog novca."

A njena kćerka je dodala: "Konačno, jednog dana u skorijoj budućnosti možeš poželeti da se oženiš."

Razume se, Sten nije imao takvih planova, mada je Naslan izvan svake sumnje ljupko izgledala, s veselim, okruglim šešrićem i u mini suknji koji su bili deo njene uniforme u poslastičarnici. A i mirisala je lepo. To je imala da zahvali ne sasvim praznim bočicama parfema i kozmetike što su ih gošće hotela odbacivale u toaletima za dame koje je ona morala da održava besprekorno čiste u okviru svojih zaduženja. Na Stena su i ti ostaci i te kako delovali. Ponekad, kada bi sedela blizu njega, dok je porodica zajedno gledala televiziju uveče, strašno mu je bilo neprijatno i nadao se da niko neće primetiti da su mu prepone iznenada nabrekle. Iako je to bilo sasvim prirodno. Konačno, on je bio muškarac i imao je sedamnaest godina.

Međutim, potpuno ga je opčinio njegov novi status kao osobe koja zarađuje značajnu svotu novca. Marljivo je učio napamet čitave stranice iz vodiča, dopunjujući ih onim što bi pokupio prisluškujući profesionalne vodiče dok su objašnjavali svojim grupama na obilasku. Najbolja mesta za to bila su Velika džamija ili Aja Sofia, gde je znalo da se na jednom mestu okupi mnoštvo skupina od po desetak turista, sa šest do osam vodiča koji su svi govorili u isto

vreme, na pet-šest jezika. Njihova ogovaranja često su bila mnogo zanimljivija od bilo čega što se moglo naći u knjigama, a i daleko besramnija.

Doduše, i to je u sebi krilo rizik. U jednoj uskoj uličici pokraj velikih kuhinja dvorca Topkapi primetio je dvojicu vodiča s dozvolama kako ga gledaju na način koji mu se nije dopao, dok su čekali da njihove grupe turista iziđu posle obilaska. Kada su obojica dohvatila džepne telefone i istovremeno stala da govore u njih, ne skidajući pogled s njega, on se žurno udaljio odatle.

U stvari, manje se plašio da ga uhvate vodiči ili polis, nego da ga pronade gospodin Ozden. Sten nije znao šta bi sve starac mogao da učini ako bi do toga došlo. U slučaju da postane zaista gusto, pretpostavljao je da bi morao da plati zaostalu kiriju svežnjevim lira koji su se gomilali ispod njegove strane dušeka koji je delio s Tanom. Ali ko zna koji je zakon prekršio pobegavši odande.

Gospodin Ozden sigurno bi znao sve o tome, tako da se Sten držao podalje od starog kraja.

To nije bio sav posao koji je Sten obavljao. Ako bi stigao kući na vreme, pomagao je gospođi Kusmeroglu oko večere - pravila se da je zapanjena njegovim prilično oskudnim kulinarskim veštinama - a onda bi ponekad svi zajedno gledali televiziju. Gospođa Kusmeroglu volela je emisije u kojima su se vodili ozbiljni razgovori - kada bi, na primer, učeni ljudi raspravljali o smislu čudnovatih događaja kao što je neobjašnjiv Gnev Božji koji ih je pogađao s vremena na vreme, ili o tome šta preduzeti po kiparskom pitanju. Gospodin Kusmeroglu je više voleo muziku - mada ne od one vrste koju su momci svirali. I Tan i Sten glasali su za programe o svemiru ili sportu. Ali retko kada je dolazilo do glasanja, jer je Naslan volela američke sapunske serije - na kanalima na kojim se govorio engleski, kako bi mogla da ga vežba - priče o srećnim skupinama bogatih i zgodnih ljudi koji uživaju u životu u Las Vegasu, Malibuu ili Hemptonu. A Naslan je pričala brže od bilo kog drugog. No, nije bilo važno. Važno je bilo to što su delili stvari kao porodica. Prava porodica. Na neki način

ovo je Stenu najviše prijalo. On je imao samo bleđa sećanja na to kako izgleda porodični život.

Iako su svi članovi porodice Kusmeroglu bili ljubazni prema Stenu, njihova naklonost nije obuhvatala muziciranje na bubnjevima i trubi u stanu. Stoga su jednom ili dvaput Sten i Tan preneli svoje instrumente u školsku salu za fizičko, gde je kao noćni čuvar radio neki njihov rođak i gde niko nije mario koliko buku prave kada nema nastave.

Ovo, naravno, nije bilo isto kao pre. Još kao učenici, sa dvanaest godina, imali su muzičkih planova. S jednim malim Kurdom koji je svirao bas violinu i jednom bezličnom devojčicom godinu dana mlađom za klavijaturama nameravali su da osnuju grupu. Njih četvoro danima su se prepirali sve dok konačno nisu odabrali pravi naziv grupe: 'Sten, Tan i družina'. Zamisao je bila da krenu na malo, s rođendanskim slavljinama i možda venčanjima. Zatim, da počnu da sviraju po klubovima čim napune dovoljno godina. Pa da obezbede ugovor za snimanje ploče. Proslave se... Ali onda je mali Kurd izbačen iz škole jer se otkrilo da njegov otac novčano potpomaže kurdski poret otpora, a devojčicina majka ionako nije želela da ona toliko vremena provodi sa starijim dečacima.

To i nije bio neki udarac. Sten i Tan su se tada već posvetili jednom još većem snu. Svemiru. Beskrajnoj granici. Gde nebo nije bilo prepreka za ambicije jednog mladića.

Kad bi samo nekako uspeali da se domognu dovoljno novca da plate put, otišli bi tamo, na Kapiju, ili možda na jednu od planetnih postaja. Stenu se dopadao Mars, na kome su kolonisti polako stvarali gotovo zemaljski habitat pod plastičnim kupolama. Tanu se više sviđala mogućnost da tumara drevnim hičijevskim katakombama na Veneri, gde možda još ima neotkrivenih, starih artefakata na kojima bi mogli da se obogate gotovo kao i bilo koji kapijski prospektor. Nepremostivi problem predstavljao je novac potreban da se stigne na neko od ovih mesta. Pa ipak, možda vam novac i nije bio potreban jer su

postojali i drugi načini. Robinet Brodhed je, na primer, toliko zaradio na Kapiji da je stalno finansirao svemirske misije. Poput one koja i danas postoje napreduje u svom dugogodišnjem pohodu ka Oortovom oblaku, gde se zna da postoji nekakav čudnovat hičijevski objekat, ali niko nije našao načina da se tamo uputi brže osim sporom ljudskom raketom. Brodhed je platio put dobrovoljcima koji su pošli u ovu opasnu potragu; možda će platiti i drugima. Kada Tan i Sten dovoljno odrastu. Ako do tada sve već ne bude istraženo. Razume se, to su bili detinji snovi. Sten je prestao da se nada da bi se oni mogli ostvariti. Ali ih je i dalje sanjao.

U međuvremenu, radio je kao vodič i živeo s porodicom Kusmeroglu, a ni jedno ni drugo nije bilo tako loše. Već prvog meseca sakupio je više novca nego što je ikada ranije video. Napravio je grešku dozvolivši da ga Naslan uhvati kako ga broji jer je ona istog časa rekla: "Oho, baš si pun para, Stenli! Zar ne misliš da je kucnuo čas da jedan deo i potrošiš?"

Oprezno ju je pogledao. "Na šta?"

"Na neku pristojnu odeću, blagi Bože! Slušaj, u petak imam slobodan dan. Tata mi neće dozvoliti da preskočim jutarnje molitve, ali kako bi bilo da te posle toga povedem u kupovinu?"

I tako su se u petak rano ujutro Sten i Naslan našli u autobusu koji je vozio do velikih supersukova gde je Sten počeo da nabavlja svoju prvu garderobu za odrasle. Činilo mu se da sve košta mnogo više nego što je on želeo da plati, ali Naslan je umela da namiriše rasprodaje. Razume se, naterala ga je da proba po šest raznih verzija od svega pre nego što bi mu dozvolila da bilo šta kupi. Kada su se natovarili da više nisu mogli da nose i kupili gotovo sve što mu je bilo potrebno, a on potrošio polovinu svoje uštedevine, stali su da sačekaju autobus. Ispred njih su se zaustavila kola. "Hej, ti!" pozva ga neki muški glas.

Kola su pripadala konzulatu i imala su zlatni logo Sjedinjenih Američkih Država na besprekorno čistim, crnim vratima, na čijem se prozoru pojavio vozač koji je

žurno oslovio Stena. "Jesi li ti Sten Ejveri, sin Voltera Ejverija? Svakako da jesi. Slušaj, gospodin Gudpastor te svuda traži. Gde se to kriješ, zaboga?"

Sten pogleda Naslan, osećajući se kao u stupici. "Ja, ovaj, odseo sam kod prijatelja."

Iza zaustavljenih kola napravio se red od pet-šest drugih vozila i sva su odreda trubila. Vozač im prostački pokaza srednji prst, a potom zagrme prema Stenu.

"Ne mogu da se zadržavam. Slušaj, gospodin Gudpastor ima nešto za tebe. Imaš li neku adresu?"

Dok je Sten pokušavao da smisli odgovor, Naslan se spremno umešala. "Ne znaš na kojoj ćeš adresi biti, zar ne, Stene? Sprema se da se preseli u svoj stan", obavestila je vozača. "Zašto ne pošaljete to, šta god da jeste, tamo gde radi? U kompaniju Eklek za snabdevanje čistim rubljem. Nalazi se u Zincirlikuju, Kaja Aldero Soku, broj 34/18. Dajte, zapisaću vam." Kada je vozač konačno otišao, odgušivši začepljenu ulicu, ona mu ljupko reče: "Ko zna šta bi to moglo biti, Stene? Možda žele novac za nešto, možda za sahranu tvoga oca? U svakom slučaju, u praonici rublja radi predradnik kome se dopadam. On će se pobrinuti da dobijem šta god to bilo i neće nikome reći kuda je otišlo."

Ali kada je Naslan donela kući koverat, išaran konzularnim pečatima, u njemu nije bio nikakav račun. Unutra se nalazila poruka gospodina Gudpastora:

Dragi Stenli,

Kada smo proverili arhivu, ispostavilo se da je tvoj otac imao polisu osiguranja života, čiji si ti korisnik. Osnovna vrednost je indeksirana, tako da se dobija prilična svota. Nadam se da će ti ona pomoći da obezbediš sebi pristojan život.

Sten je u jednoj šaci držao pismo, u drugoj novi koverat koji je bio zakačen za njega, i pometeno gledao gospodina Kusmeroglua. "Šta to znači 'indeksirana'?" "To znači da se vrednost polise usklađuje sa porastom troškova života, tako da se povećava s inflacijom. Otvori, Stenli. To bi moglo biti poprilično novca."

Ali kada je Sten izvadio iz koverta zeleni vaučer američke vlade, brojke su ga silno razočarale. "Pa", poče on, pokušavši da se osmehne, dok ga je pokazivao porodici, "šta ćemo s njim? Da naručim svima picu?"

Međutim, Naslan je imala oštrije oko od njega. Istrgla mu ga je iz ruke.

"Glupanderu jedan", stala je da ga grdi, napola se smejući, "zar ne vidiš? To nisu lire, već američki dolari! Sada si bogat, Stene! Možeš da radiš šta te je volja. Da kupiš sebi punu medincisku zaštitu. Da se oženiš. Započneš neki posao. Čak da odeš u Ameriku i počneš sasvim nov život!"

"Ili", umeša se Tan, "možeš platiti sebi put do asteroida Kapija, Stene."

Sten zažmirka prvo u njega, zatim u vaučer. To je bilo tačno. Bilo je dovoljno novca za put - u stvari, znatno više nego dovoljno.

Nije ni zastao da razmisli. Glas mu je podrhtavao dok je izgovarao: "Zapravo, mogli bismo obojica da pođemo, Tane. Šta kažeš na to?"

4.

Prva stvar koja je Stenu upala u oči u vezi s asteroidom Kapija bila je ta da pošto tamo gotovo uopšte nije postojala težina, dotično mesto nije imalo utvrđeno gore. Njegovo telo znalo je samo za jedan način da se izbori s ovakvim, ranije nepoznatim stanjem stvari; reagovalo je tako što se gadno razbolelo. Iznenadni mal d'espace zatekao je Stena krajnje nespremnog jer nikada ranije nije iskusio ni morsku bolest niti mu je bilo muka u vazduhu - to jest, on još nikada nije putovao ni brodom ni avionom. Najednom ga je obuzela ošamućujuća vrtoglavica praćena brzim i obilatim povraćanjem. Stražari na Prijemnom nisu bili iznenađeni. "Sveže meso", uzdahnu jedan, obrativši se drugom koji brzo pruži Stenu papirnatu kesu da povraćanje završi u nju.

Sva sreća, Sten nije bio jedini koga je to snašlo. I oba čudna muškarca u njegovoj grupi bljuvala su isto onako žestoko kao i on. Ni jedina žena, nezdrave žućkaste boje, krhka i mlada - ali s licem koje je bilo nekako strašno pogrešno sklepano - očigledno se nije baš najbolje osećala, ali je odbila kesu. Tan je bio

jedini pošteđen. Zato je on bio taj koji je pokupio njihove stvari - bubnjeve, trubu, muziku, i malo šta drugog - i obavio formalnosti oko prijavljivanja za sebe i Stena. Potom je uspeo da odvuče Stena, prtljag i sve ostalo kroz lavirint hodnika i vrata u podu Kapije do dodeljene im kabine. Sten je smogao snage da se ubaci u vreću za spavanje, osećajući se tako jadno da je smesta zatvorio oči i izgubio svest.

Kada se probudio, Tan se nadnosio nad njim, držeći se jednom rukom za ručku, a u drugoj noseći gumenu kesu s kafom. "Nemoj je prosuti", upozorio ga je. "Slaba je, ali je kafa. Misliš li da je možeš držati?"

Mogao je. U stvari, Stena je odjednom obuzela glad. Pređašnje mučno osećanje padanja sada je popustilo, ali je sećanje na njega još bilo živo, tako da se i dalje osećao neprijatno.

Tan je, izgleda, bio imun. "Dok si spavao, ja sam imao pune ruke posla, stari moj Stene", objavi on s puno naklonosti. "Pronašao sam gde se jede i kuda možemo da odemo da se zabavimo. Čini se da na Kapiji nema nikoga iz Istanbula, ali sreo sam jednog muslimana. Taršiš. On je šiit iz Irana, ali izgleda sasvim pristojan momak. Proverio je i kazao mi da imamo dovoljno sredstava da ostanemo osamnaest dana, pre nego što odaberemo misiju. Na nesreću, iz nekog razloga nema baš mnogo planiranih misija, ali već ćemo nešto naći. Moramo. Ako nam sredstva presuše pre toga, oni će nas jednostavno deportovati natrag." A onda se iscerio. "Takođe sam porazgovarao s mladom ženom koja je stigla zajedno s nama. Čovek bi mogao i da se navikne na ono njeno lice, pretpostavljam. S malo sreće, uskoro ću je bolje upoznati."

"Čestitam", reče Sten. Eksperimenta radi izvukao se iz vreće za spavanje, šćepavši odmah ručku. Bestežinsko stanje nije bilo trajno nepodnošljivo, otkrio je, ali postojao je drugi problem. "Jesi li takođe otkrio mesto na kome mogu da se ispiškim?" upitao je.

"Razume se, pokazaću ti. Potom možemo da počnemo da proučavamo popis raspoloživih misija, jer nema smisla dangubiti ovde kada možemo da zgrčemo bogatstvo."

Sten je znao da su nekada hrabri ili očajni dobrovoljci, koji bi stigli na Kapiju, mogli da biraju između velikog broja zagonetnih brodova Hičija. Uđeš u onaj koji si odabrao. Podesiš uređaje za upravljanje smešnog izgleda kako god poželiš, jer niko nije imao pojma koji je način 'pravi'. Stisneš bradavicu za lansiranje. A onda, putujući brzinom većom od brzine svetlosti, iako niko nije znao kako se to postizalo, krećeš u pustolovinu i na put ka bogatstvu. Ili ka razočaranju i osujećenosti, kada se na nasumce odabranom odredištu ne bi nalazilo ništa vredno. Ili pak, dosta često, u užasnu smrt... ali to je bio rizik koji ste morali da preuzmete pošto su nagrade bile veoma velike.

Tako je bilo nekada. Sada je bilo drugačije. Tokom godina, gotovo dve stotine brodova koji su se hrabro otisnuli nikada se nisu vratili. Preostalih nekoliko desetina - naročito oni veliki, Petice i nekoliko Trojki - sada su služili za prebacivanje kolonista na nove naseljive sveteve kao što su Valhala ili Pegina planeta, ili za eksploataciju drugog depoa upotrebljivih brodova pronađenog na Kapiji Dva. Kada su momci proverili spisak, bili su razočarani. Na raspolaganju su imali tri ili četiri misije, ali sve su one bile u Jedinicama - koje im nisu bile ni od kakve koristi jer su odlučili da se otisnu napolje zajedno.

Nisu se zadovoljili samo time da provere ponude na ekranu. Otišli su do dispečera lično, jednog debelog i osornog Brazilca po imenu Hektor Montefjore. Da biste stigli do Montefjoreove kancelarije, morali ste da se uputite do samog spoljnog dela Kapije, gde su se brodovi gnezdili u kapsulama, čekajući na misiju. Pojedine kapsule bile su prazne, a spoljašnja vrata stajala su zatvorena, sprečavajući vakuum svemira da uđe; brodovi iza njih nalazili su se, zapravo, napolju. Kada su videli ono što su želeli, zatresli su zavesu na Montefjoreovoj kancelariji i ušli.

Dispečer je iz dosade gledao ekran za zabavu, jedući nešto što nije poticalo iz menze na Kapiji. Nekoliko trenutak ih je slušao, a onda odmahnuo glavom.

"Odjebite, momci", posavetovao ih je. "Ne mogu vam pomoći. Ja ne pravim spisak misija, glavešine to čine. Kada se oni odluče za neki let, kompjuter ga izbaci na tablu, a moje je samo da primim imena dobrovoljaca. Naredni veliki? Kako bih ja to, do đavola, mogao znati?"

Sten je bio raspoložen za svađu, ali Tan ga je odvuкао napolje. Kada su se obreli u hodniku, Sten zareža na svog prijatelja. "On bi trebalo nešto da zna, nije li tako?"

"Možda i jeste, ali nama sigurno neće reći, zar ne? Mogli bismo da pokušamo da ga podmitimo..."

Sten se mrzovoljno nasmeja. "Čime?"

"Ničim. Upravo tako, Stene. I zato, hajdemo odavde."

Povukli su se u zajednički prostor u centralnoj osovini Kapije, mesto pod nazivom Plavi pakao, da razmotre mogućnosti uz skupu i vodenastu kafu koju su služili na Kapiji. U Plavom paklu mogli ste da kupite i druge stvari osim kafe. Bilo je odlične hrane, ako ste mogli da je platite, i svih vrsta pića, kao i kockanja po kome je mesto i dobilo naziv. Momci su ljubomorno mirisali velike šnicle i gledali namagnetisanu kuglicu na ruletu kako se vrti, a onda je Sten duboko udahnuo.

Kucnuo je Tana po ramenu. "Hej, pa mi smo na Kapiji! Hajde bar da razgledamo jazbinu!"

Uradili su to, gotovo zaboravivši da se novac osipa, a da se misija zbog koje su došli ne pojavljuje. Otišli su do Central parka, gde su rasle voćke i žbunje s bobicama - ali koje niste mogli da berete dok ne platite traženu cenu. Pogledali su u veliki kapijski rezervoar s vodom, koji se uvijao, prateći oblik asteroida, sličan velikim podzemnim jezerima Istanbula. I otišli su, s puno poštovanja, u kapijski muzej.

Sve što su videli bilo je Stenu napola već poznato iz priča o Kapiji koje je naprosto gutao u mladosti, ali ništa nije moglo da se meri sa stvarnim boravkom u muzeju. Bio je pun artefakata Hičija, donetih s raznih misija: molitvene lepeze, vatrene perle, svakakve sitnice. Bilo je holoa posećenih planeta; divili su se Peginoj planeti, sa širokim, obrađenim poljima i lepim šumama; stresli su se videvši Valhalu - nastanjiva, proglasile su je kapijske vlasti, ali više je ličila na Sibir nego na raj.

Najzanimljiviji su, u praktičnom smislu, bili holoi raznih modela brodova Hičija, Jedinica, Trojki i Petica. Neki od njih imali su opremu koja naizgled ničemu nije služila, naročito onih nekoliko sa kupolom od Hiči metala koju se još niko nije usudio da otvori. Mnogi od njih bili su oklopljeni, posebno Trojke i Petice. Gotovo svi su imali spoljašnje senzore i kamere koje su ljudi postavili, kao i police s hranom, rezervoare s kiseonikom, maske za disanje, sve one stvari koje su jednom prospektoru omogućavale da ostane živ za vreme leta. Ako su Hičiji i imali nešto slično, to je odavno nestalo.

Dok su mozgali o tome kako su Hičiji preživeli, neko se nakašljao iza njih. Kada su se okrenuli, ugledali su devojkicu s iskrivljenim licem koja je stigla sa Zemlje zajedno s njima, Estrelju Pankorbo. Više nije bila onako bleđa i delovala je mnogo živahnije. Iznenaden, Sten primeti: "Izgledaš, ovaj, dobro." Što će reći, osim što ti lice deluje kao da je neko seo na njega.

Ispitivački ga je odmerila, ali je ipak klimnula glavom, stavivši mu do znanja da prihvata kompliment. "Svakog dana sve bolje, hvala. Prevarila sam ih", zagonetno je dodala, ali nije objasnila ko su bili ti 'oni'. Niti je želela da nastavi razgovor; morala je da uči, objasnila je, i istog časa stala je da prebira po brodskim holoima i pravi beleške.

Momci su se još malo zadržali, a potom su otišli jer je bilo jasno da više voli da bude sama - ali ne pre nego što je ostavila utisak na Stenu, koji se nije našao pored neke devojkice ni blizu svojih godina od kada se rastao s Naslan.

Izlazeći, Tan promrmlja: "Pitam se kako je kod kuće."

Sten klimnu. Umeo je da prepozna nostalgiju kada bi je video. Čak ju je i on pomalo osećao, mada nikada, zapravo, nije imao pravi dom. "Mogli bismo kasnije da im napišemo pismo", ponudi on.

Tan se strese i isceri se Stenu. "I da platimo troškove slanja? Ne ja, Stene. Ionako baš ne volim da pišem pisma. Hajde da popijemo još po jednu kafu."

5.

I prođe taj dan. Kao i naredni. Nekoliko Jedinica pojavilo se na ekranu, ali ništa bolje od toga, pa su čak i te bile naprosto razgrabljene. Momci su sve više vremena provodili viseći u Plavom paklu i pitajući se, ali ne želeći da zapitaju jedan drugoga, šta će kada potroše novac.

Saveti im nisu nedostajali. Stari žitelji Kapije, od koji su mnogi nosili narukvice što su govorile da su se otiskivali napolje, često su bili voljni da podele s nekim svoje znanje. Najprijateljskije nastrojena bila je jedna živahna, sredovečna Engleskinja izmučenog lica i nepokolebljivih nazora o tome na koje misije treba ići. "Znate li vi kako izgledaju upravljački uređaji Hičija? Ono što vama treba jesu podešavanja koja pokazuju dve crvene trake na prvom točku i nijednu žutu na drugom", podučavala ih je ona.

"Zašto?" upitao je Tan, upijajući svaku reč.

"Jer su to bezbedna podešavanja! Nijedna misija s takvim podešavanjem nikada nije bila izgubljena. Verujte mi, ja to znam." A kada je iskapila kafu koju je iskamčila od njih i otišla, Tan napući usne.

"Možda ima nečeg u tome", primeti on.

"Nema ničeg", obrecnu se Sten. "Jesi li prebrojao njene narukvice? Ima ih devet! Bila je napolju devet puta i nije zaradila ni za kafu. Ne, Tane. Mi tražimo nešto manje bezbedno, ali isplativije."

Tan slegnu ramenima, složivši se. "U svakom slučaju", počeo on filozofski, "da je iko od njih znao šta treba da radi, to bi i uradio umesto da nama pričaju o tome. Hajde da jedemo."

"U redu", složi se Sten, ali odmah potom odmahnu glavom, jer mu nešto pade na pamet. "Do đavola s tim. Nisam gladan. Osim toga, imam bolju ideju. Dovukli smo čak ovamo one instrumente, zašto ne bismo malo svirali?"

Tan zatrepta. "Ovde? Izbaciće nas napolje."

"Možda. A možda i neće, ako prvo budemo malo vežbali - ovde baš nema mnogo zabave, je li tako? Mogli bismo da odemo negde gde nikome nećemo smetati dok vežbamo. Možda u Central park?"

Sten je bio u pravu, tamo nikoga nije bilo. Izabrali su ugao s mnogo ručki i pripremili se za svirku.

Sten nije imao problema s trubom, kada se jednom valjano prikačio za zidnu konzolu. Druga su stvar bili Tanovi bubnjevi. Morao je prvo da ih poveže jedan za drugog, a potom sve zajedno za par ručki, ali se svejedno žalio da palice neće da odskaču kako treba bez prave sile teže. Ipak su nekako uspjeli da izvedu 'Kad sveci marširaju' po najnovijoj modi, a već su 'Nisku bisera' bolje odsvirali. Sten je počeo 'Bluz saniteta Sent Džejsms' kada je Tan prestao da udara po bubnjevima i uhvatio ga za ruku. "Pogledaj tamo!"

Taršiš je hitao prema njima oko oboda jezera. Čim se dovoljno približio, Tan mu doviknu: "Pravimo li preveliku buku?"

Taršiš ščepa konzolu i zaustavi se, teško dahćući od uzbuđenja. "Buku? Ne! Reč je o upravo pristiglim vestima! Niste čuli? Grupa Herter-Hol stigla je do objekta u Oortu, velik je, hičijevski je i još radi!"

Već godinama nije zavladao takvo uzbuđenje na Kapiji - ceo hičijevski orbiter u radnom stanju, veličine prekookeanskog broda, kakav do tada nikada nije bio viđen. Ta stvar je proizvodila hranu! CHON-hranu, kako su je zvali, koja se sastojala od osnovnih elemenata što su ih sadržale komete u Oortovom oblaku: ugljenik, vodonik, kiseonik, azot - te otuda i naziv. I ta stara hičijevska mašina još ju je proizvodila, posle svih tih stotina hiljada godina. Ako bi uspjeli da je

dovuku na neku orbitu blizu Zemlje, što je ekipa Herter-Hol i pokušavala da učini, i ako bi im pošlo za rukom da je napune kometama pri ulasku u unutrašnji Sunčev sistem, ljudska rasa bi se zauvek rešila gladi!

Zavidljivo su nagađali koliko bi to moglo da donese porodici Herter-Hol i Robinetu Brodhedu lično, koji je finansirao taj pohod. "Milijarde", svečano objavi Sten, a Tan ga namršteno pogleda.

"Samo milijarde? Za nešto takvo?"

"Milijarde američkih dolara, vole jedan. Mnogo milijardi za svakog od njih, tako da će Robinet Brodhed dodati nove silne nule onima koje već poseduje. Vidiš, stari moj Tane, šta možeš da dobiješ ako ti se posreći?"

Tanu je to bilo jasno. Kao i svima ostalima. Kada su proverili spisak, videli su da su sve raspoložive misije, od onih nekoliko, bile razgrabljene. "Nije ostala čak ni jedna jedina Jedinica! Baš ništa", žalio se Tan. "Pa ipak, svakog dana skidaju nam pare s računa, čak i kada nemamo za šta da se prijavimo."

To je bilo tačno. I nastavili su to da rade, tog dana, i narednog, i onog posle. Momci su opsesivno pratili spiskove misija, ali bez mnogo sreće. Pojavila se jedna Jedinica, potom još dve - takođe Jedinice, i bile su uzete istog časa. Tan je zastenjao kada je video obaveštenje da je treći brod popunjen jer se u registru pojavilo ime njegovog prijatelja Taršiša. "Nadao sam se da ćemo nas trojica putovati zajedno", reče on ljutito. "Nije hteo da čeka!"

Sten ga nije krivio. I on je sâm već pomišljao da pođe nekom Jedinicom i ostavi Tana. Ali posle toga više se nije pojavila nijedna Jedinica, tako da nije morao da se nosi i s tim.

Saobraćaj u suprotnom smeru nije bio gust. Dva do tri broda dovukla su se sa svojih misija. Sve Jedinice, i uglavnom su to bili ćorci u ovom ili onom pogledu. A onda se vratila ponosita Petica koja je bila uspešna. Odnosno, donekle uspešna. Ništa od čega vam pamet staje, ali nije ni bilo loše. Stigli su do jednog meseca bez atmosfere. Pripadao je nekom gasnom džinu koga nisu mogli da identifikuju. Pronašli su artefakte Hičija na njemu, to da. Uspeli su da u blizini

vide kupolastu strukturu od Hiči metala, kao i neke stvari koje su ličile na traktore, ali mogli su samo da gledaju. Nisu došli u priliku da bilo šta dodirnu. Njihov brod nije bio opremljen za manevrisanje u vakuumu. Slike koje su doneli sa sobom obezbedile su im bonus s kojim su svo petoro mogli da se povuku i nastave život u Sinsinatiju, Johanesburgu, Madridu, Nici ili Ciudad Meksiku, a njihova Petica bila je na raspolaganju svakome ko je hteo da je uzme.

Ne odmah, razume se. Postarija Engleskinja s devet narukvica sustigla je Tana i Stena na izlasku iz menze, trepteći od uzbuđenja. "To vam je kladenje na sigurno, pačići! Očistiće je, snabdeti svežim zalihama, a potom će je odmah poslati nazad radi istraživanja - ovog puta sa skafandrima i potrebnom opremom. Oh, potrajaće to malo. Možda dve sedmice, pretpostavljam, ali samo vi nju sačakajte! Dobra boja, takođe - ali ne želimo da se to raščuje, stoga, ne zaboravite, samo polako i neupadljivo, majmunčići!" Srećno je odjurila da ispriča svoju tajnu svakome ko je hteo da je časti kafom.

Razume se, tajna i nije vredela mnogo više od šoljice kafe, naročito dvojici mladića kojima na raspolaganju nisu stajale još dve sedmice.

A onda se, bez ikakvog upozorenja, jedna Petica pojavila na spisku. Međutim, to Stenu i Tanu nije mnogo vredelo. Spisak je izbačen dok su spavali, tako da je broj prijavljenih već bio poduži kada su ga oni videli.

Još je gore bilo to što su svakog dana, svakog dana od tih malo preostalih, stizale vesti od onih koji su postigli zaista veliki uspeh - od grupe Herter-Hol s fabrike hrane u Oortu. Herter-Holovi su pričvrstili jonske rakete na taj objekat ne bi li ga izbacili iz orbite i usmerili prema Zemlji. Ali objekat se nikako nije dao. Uspevao je na neki način da se suprotstavi sili kojom se na njega delovalo, mada oni nisu umeli da kažu kako. Potom su se javili nagoveštaji da na njemu ima još nekog. A onda - oh, neverovatnog li događaja! - sreli su tog nekog. Bio je to ljudski dečak! Izgleda da je imao nekakav svoj hičijevski brod kojim je saobraćao između fabrike hrane i neke još veće, složenije letelice Hičija.

Ogromne, prepune svakojakih hičijevskih mašina, koja je još bila u radnom stanju!

Tan je bio mrzovoljan od zavisti, Sten se malo bolje držao. Obrecivali su se jedan na drugoga, i na kraju se ukotvili ispred ekrana s misijama, na smenu odlazeći do toaleta, odbijajući da spavaju. "Prva sledeća", zakleo se Tan.

"Trojka ili Petica, mi ćemo biti na njoj!"

Sten se složio. "U pravu si, nego šta, bićemo! Možda nećemo zaraditi trilione, poput tih ljudi, možda čak ni milijarde, ali zaradićemo bar nešto i nećemo dozvoliti da nas bilo ko odvuče od ovog ekrana..."

Ali nešto ih je ipak odvuklo.

Sten je začutao usred izricanja zakletve, iznenada pogođen. Oči su mu buknule. Grlo mu je odjednom postalo strašno osetljivo. U glavi mu je tutnjalo, i jedva je disao.

Ponovo taj Gnev Božji. Ne baš istovetan kao oni raniji. Gori. Sten je osećao kako mu celo telo gori od groznice. Bio je bolestan. Tanu je bilo isto tako loše. Jecao je, šakama je pritisnuo slepoočnice i sklupčao se poput bebe u utrobi, polako se udaljavajući jer je potpuno zaboravio na ručke. Nije posredi bila samo mučnina. Pored ove slabosti osećali su i poznatu, očajničku seksualnu žudnju, usamljenost, neusmereni, ogorčeni bes...

I sve je to trajalo, i trajalo...

A onda je, sasvim iznenada, prestalo.

Sten pruži ruku da uhvati Tanovu, kojom je ovaj besciljno mlatarao, i dovuče ga nazad do ručke. "Isuse!" izusti on, a Tan se složi.

"Ovo je bilo pravo sranje." A onda žurno dodade: "Stene! pogledaj!"

Zurio je u monitor s popisom misija. Kompjuteri na Kapijini, na koje nije imalo nikakvog uticaja to - šta god bilo - što bi sva ljudska bića istog časa izbezumilo, nastavili su da obavljaju svoj rutinski, programiran posao. Na ekranu se pojavilo nešto novo:

Misija 2402

Oklopljena Trojka, polazak odmah

"Uzimamo!" povika Tan.

"Svakako", reče Sten, već ih prijavljujući. Njihova imena se istog časa pojaviše na ekranu:

Misija 2402

Oklopljena Trojka, polazak odmah

Stenli Ejveri

Oltan Kusmeroglu

Mladići su pomahnitalo tapšali jedan drugoga po leđima i mišicama. "Uspeli smo!" povika Tan.

"Upravo na vreme", reče Sten, pokazujući. "Pogledaj!" Samo nekoliko sekundi kasnije pojavilo se još jedno ime:

Misija 2402

Oklopljena Trojka, polazak odmah

Stenli Ejveri

Oltan Kusmeroglu

Estrelja Pankorbo

Posada popunjena.

6.

San se ispunio. Stenli Ejveri nalazio se u pravom hičijevskom brodu, idući stopama onih besmrtnih junaka s Kapije koji su prkosili opasnostima zvezdanih putovanja i vratili se s nezamislivim bogatstvom i ovenčani slavom, o čemu će se pričati vekovima...

"Ili ih je", zareža Tan, kada je Sten odlučio da mu poveri deo svojih misli,

"zadesila vrlo neprijatna smrt. Baš me briga za ovaj mali usrani brod. Zašto je oklopljen?"

Na drugoj strani kabine, Estrelja Pankorbo podiže pogled sa svojih stvari koje je upravo odlagala. "Ako nameravamo da ovo putovanje učinimo bar podnošljivim", poče ona, "predlažem da govorite samo engleski kada sam ja prisutna."

Tan stisnu usne. "A kada to, molim te, nećeš biti prisutna, u ovom ormanu u kome smo primorani da živimo?" upita on, ali se Sten brzo umeša.

"U pravu je", reče on Tanu, a zatim dodade devojci: "Trudićemo se da ne zaboravimo. On se samo pitao zašto je naš brod tako debelo oklopljen."

"To je stoga što prihvata pojedina odredišta koja bi mogla da ga oštete da nije oklopljen, razume se. Ne plašite se. Takva odredišta su retka; ova Trojka bila je napolju četiri puta, ali nijednom na nekom toliko opasnom mestu. Zar se niste upoznali sa specifikacijama? Svi podaci o svakom brodu u radnom stanju nalaze se u arhivi", reče ona.

Njene reči nimalo nisu popravile Tanovo raspoloženje. "Ne plašim se ja, Estrelja", odbrusi on, povređen, i pokuša da smisli nešto otrovno što bi mogao da joj kaže i osveti se. U trenutku se setio. "Zašto ti je lice takvo?" upita on. Uputila mu je jedan dug pogled. Sten primeti da joj je levi kapak niži od desnog. "Zato što je bik zgazio na njega", izgovori ona konačno, pa dodade: "Mislim da će ovo biti veoma dugo putovanje."

Nijednog trenutka nisu smetnuli s uma pitanje koliko će provesti na putu. Estreljina istraživanja pružila su im izvesna obaveštenja. "Ova Trojka nikada nije putovala duže od osamnaest dana u jednom smeru", obavestila ih je. "Imamo zalihe dovoljne za više od šezdeset dana. Razume se", dodala je, "ne mogu uvek pravilno da pročitaju boje, ali ne bi trebalo da bude duže od toga. Znaćemo na pola puta."

Tako je. Sten je bar toliko znao, kao i svi ostali. Prospektori s Kapije nisu skidali pogled sa pogonske spirale neobičnog izgleda sve vreme dok su bili budni, jer je ona sadržala tajnu života ili smrti. Kada ona promeni boju, stigli su do pola puta;

blaga mikro-G koja ih je potiskivala prema krmi broda tada će izmeniti smer i ubuduće će ih lagano privlačiti pramac letelice. To je bio pravi trenutak da se obave aritmetički proračuni. Ako do tada budu utrošili manje od četvrtine raspoloživog vazduha, vode i namirnica, značiće da imaju dovoljno za preostali deo puta do odredišta i povratak. Ako utroše više, gotovi su.

Njih troje je živelo, jelo i spavalo u istom skućenom prostoru, ne većem od Stenovog veoma malog kupatila u stanu koji im je izdavao gospodin Ozden. To što je Sten boravio tako prisno blizu devojke manje-više njegovih godina za njega je bilo uznemirujuće iskustvo, a prisno su se morali ohoditi. Šta im je drugo preostajalo. Kada bi Tan bio u toaletu, Sten bi skretao pogled s Estrelje jer je zvuk prijateljevog mokrenja bio odveć čujan. Svo troje je trebalo da se navikne i na međusobne mirise, a njih je bilo poprilično. U Trojci niste imali mnogo prilike za vežbe, tako da je ishrana koju su im obezbedile vlasti Kapije bila bogata vlaknastim namirnicama. Sten je pokušavao da neopaženo pusti vetar; Tan nije, i svakog puta kada bi prdnuo, široko bi se iscerio. Estrelja je uspevala da ne obraća pažnju na to.

Čudno je bilo to što je Stenu Estreljino unakaženo lice, koje je sada retko gubio iz vida, izgledalo sve manje nakaradno. Ni Tan nije ostao ravnodušan. Jednom ili dvaput, kada ih Estrelja nije mogla čuti - jer je bila u toaletu ili spavala - promrmljao je nešto mračno i bludno Stenu u uho. Na turskom, razume se. U Trojci, zapravo, nije bilo mesta izvan domašaja čujnosti, osim lendera, gurnutog u pregradak na dnu letelice koji ionako nije bio dovoljno udoban da bi bilo ko u njemu duže boravio.

Estrelja je najveći deo vremena provodila čitajući nešto s malog džepnog ekrana, ali je ipak posle trećeg dana dozvolila da je nagovore da odigra partiju karata s njima. Kada je Tan izgubio svoj treći veliki pot, sumnjičavo ju je pogledao.

"Učinilo mi se da si kazala da ne znaš da igraš poker", zarezha on.

"I nisam znala. To je veoma jednostavna igra", nehajno je odvrtila i tek onda shvatila da ga je uvredila. Pokušala je to da ispravi. "Baš sam htela da ti kažem da dobro vladaš engleskim, Tane. Odlično ga govoriš."

On slegnu ramenima. "Zašto ga ne bih govorio? Pohađao sam englesku školu od šeste godine, pa sve dok nisam morao da je napustim i zaposlim se, u četrnaestoj." Ipak je uspela da ga smekša. Znatno vedrije je nastavio. "Tamo sam upoznao Stena. Brzo smo se sprijateljili jer su nas zanimala iste stvari. Još kao mali, za vreme odmora, izjurili bismo napolje na klackalicu, odbacujući jedan drugog visoko i pretvarajući se da smo u nekom kapijskom brodu poput ovog."

"I niko nije više iznenađen od mene što smo konačno ovde", dodade Sten, osmehujući se. "Kakav je bio tvoj život, Estrelja?"

Pokupila je karte i stala da ih meša, ne odgovorivši im odmah. Potom je samo kratko rekla: "Bila sam mesar. Ko sada deli?"

Sedmog dana već su teškom mukom odvajali pogled od spirale. Nije promenila boju. "Pa", veselo poče Estrelja, "izgleda da ova Trojka postavlja novi lični rekord. I dalje imamo dovoljno zaliha, a sigurno će se sutra boja promeniti."

Nije se promenila ni osmog, a ni devetog dana. Jedanaestog dana je Tan uzdahnuo, odgurnuo karte i rekao: "Sada se moramo suočiti s činjenicama.

Možemo zauvek nastaviti da letimo napred u ovoj pacovskoj rupi."

Estrelja ga je potapšala po ruci. "Suviše se lako predaješ, Tane."

Mrko se zagledao u nju. "Šta ti znaš? Takve stvari su se već događale! Zar nisi čula priču o... zaboravio sam mu ime... starom prospektoru koji se vratio kući samo zahvaljujući tome što se hranio svojim saputnicima?"

"Ne svađajte se", stade da ih moli Sten.

Međutim, Estrelja se uzбудila. "Zašto li sam se samo prijavila za putovanje s dvojicom Turčina - pa, s Turčinom i po - koji su skloni kanibalizmu?"

Pretpostavljam da ste već odlučili koga od nas ćete prvo pojesti, Tane. Mene? Jer ste obojica snažni, a ja sam najmanja? Ali, da vam kažem..."

Glas joj je zamro. Unakaženo lice se prvo zabezeknulo, a potom postalo ushićeno. I Sten je osetio, dole je u malenom brodu lagano postalo gore, a spirala je zasvetlela.

Konačno polovina puta. Znači, neće umreti, to jest neće umreti na taj način.

Pošto su sada znali da će preživeti, atmosfera je postala opuštenija. Tan je uputio Estrelji veliki osmeh, a Stenu je promrmljao, na turskom: "Možda ćemo je ipak pojesti, ali onako, prijateljski."

Estrelja ga je čula i, mada obuzeta izuzetnošću trenutka, lice joj se ukočilo.

"Tane", poče ona, "ne razumem turski, ali sasvim lako čitam tvoj izraz dok govoriš. Oči ti sevaju požudom, Tane. Sačuvaj je za nekog drugog. Ja sam devica. Ostala sam devica i kada je to bilo mnogo teže nego ovde, i nameravam to da budem sve dok se ne udam."

"Pakla mu i đavola", zastenja Tan. "Mislio sam da samo mlade muslimanke drže skupljena kolena, a ne i slobodoumne Amerikanke."

Odlučila je da nastavi prijateljskim tonom. "Što će reći da si naučio nešto novo o Amerikankama. Bar nekima od njih. Hoćemo li nastaviti da igramo karte ili da možda malo odspavamo?"

7.

Najveći deo tog dana Tan je bio smrknuto tih, ali je ipak uspeo da povrati dobro raspoloženje. Konačno, bili su na putu ka velikoj pustolovini. Sten je primetio da menja svoj stav prema Estrelji. U redu, neće mu biti ljubavnica. Sestra, onda, a Tan je imao dogodišnje iskustvo življenja sa sestrom.

Stvar u kojoj Tan nije imao uopšte nikakvog iskustva bio je boravak u skućenom prostoru bez ikakvog posla. "Žao mi je što bar nismo poneli proklete instrumente", zarežao je na Stena koji samo slegnu ramenima.

"Nema mesta za njih", reče on.

Estrelja podiže pogled s tanjira. "Mogli bismo da odigramo nekoliko partija pokera", ponudi ona. Tan odmahnu glavom, čvrsto stisnutih usana. "Ili", dodade ona, "mogli bismo jednostavno da pričamo. Ima toliko toga što ne znam o vama, momci. Oltane? Kakav je bio tvoj život u Istanbulu?"

Odbio je da joj dopusti da ga razveseli. "Vozio sam kombi za platu", osorno je rekao. "Živeo sam s majkom, ocem i mlađom sestrom, Naslan, i imao sam pet, trenutno pet, stalnih devojaka, kojima sam bio veoma drag i koje su bile veoma druželjive. Šta još ima da se kaže?"

Klimnula je kao da je zadovoljna odgovorom i okrenula se prema Stenu. "A šta je s tobom?"

Sten se potrudio da bude predusretljiv. "Moj je otac bio šifrant u američkom konzulatu, odlično plaćen posao, kada je upoznao moju majku. Bila je Turkinja, ali hrišćanka - metodista, isto kao i on. Rođen sam u bolnici u ambasadi u Ankari, što će reći na američkom tlu, te sam tako Amerikanac, kao i ti."

To ju je nateralo da se osmehne. "Ni nalik meni."

"Misliš na ono o dobro plaćenom poslu? Verovatno si u pravu, ali to je važilo samo dok sam bio mali. Majka mi je umrla kada sam imao sedam godina, a posle toga..." Slegnuo je ramenima, ne završivši rečenicu; nije želeo da joj priča o očevom sve postojanijem odavanju piću.

Tan ih je nestrpljivo slušao, pa se ispravio i odgurnuo u stranu. "Moram da piškim", reče on.

Sten je pogledao za njim, a onda je pogled vratio na Estrelju. "A ti?" upita on, nadjačavši zvuk ispiranja toaleta. "Rekla si da si bila mesar?"

Podigla je šaku i pomilovala levi, iščašeni obraz. "Da, do nesreće. U Montani. I ja sam melez, Stene. Moj je otac bio Baskijac, uglavnom. Majka, Navaho s malo krvi Hopija, bila je krupna i snažna žena. Nije bilo posla u Četiri Ugla, tako da su oni uspeali da se dočepaju Montane i dobiju posao u koralima. Znaš već, rančevi bizona u Americi?"

"Oh, da. Ovaj, znam ponešto. Čitao sam priče kao mali. Pre nego što sam počeo da se zanimam za Kapiju, smatrao sam da bi bilo strava raditi kao kauboj, sedeti oko logorske vatre noću, goniti bizone preko prerije."

Ovog puta se glasno nasmejala. "Bizoni se ne gone, Stene. Oni to ne dozvoljavaju. Puštaš ih da slobodno trče, jer se ionako hrane samo prerijskom travom. Kada dovoljno odrastu da mogu na klanje, ostaviš trag od nečega što vole da jedu čak i više od prerijske trave. To ih dovede pravo u korale, oivičene trometarskom ogradom od čeličnih ploča, jer je bizon u stanju da preskoči sve što je niže od toga. Takođe brzo trče, sto kilometara na sat. A onda ih, jednog po jednog, radnici kao moji roditelji propuštaju kroz žlebove do klanice. Potom ih upucaju u glavu velikim pištoljima s nekom vrstom pokretnog klipa, koji ulazi pravo u mozak i ponovo izlazi, spreman za narednog. Mrtve ih pokretna traka donosi do mene, da im prerežem grkljan. Zatim zakačim gvozdene kuke koje vise odozgo; one ih podižu, kako bi krv mogla da im iscure, i odnose u rashlađivače pre nego što budu istranžirani u odreske i meso za pečenje. Svaki bizon ima otprilike pedeset litara krvi koja ide u rezervoar ispod - osim one što se prospe po meni."

Tan je bio izišao i zakopčavao ščic, slušajući. "Da, Estrelja", primeti on razložno, "ali kazala si da te je bik zgazio i smrskao ti glavu. Kako je to mrtav bizon uspeo da te zgazi?"

"Nije bio mrtav", odvrati ona kratko.

"Ali ako ga je radnik s pištoljem pogodio u glavu..."

"Tog puta ga je pogodio samo u plećku. Bio je veoma živ kada je stigao do mene, i veoma ljut."

"Baš gadan nesrećan slučaj", primeti Sten.

"Ne. Nije bio nesrećan slučaj. Uradio je to namerno. I on me je svlačio pogledom, Tane, a kada nisam htela da spavam s njim, održao mi je lekciju."

Dvadeseti dan. Dvadeset prvi. Više nisu često igrali karte, jer nisu mogli da se usredsrede. Nisu čak mnogo ni razgovarali. Već su bili rekli sve što su mogli da kažu jedni drugima o svojim nadanjima, a nijedno od njih nije želelo naglas da izrazi svoja strahovanja. Živci su im bili napeti kao u kockara što se kladio na autsajdera koji grabi ravnim delom trkališta, ali možda ipak nedovoljno brzo. Konačno je Estrelja odlučno kazala: "Nema svrhe muvati se bez veze. Trebalo bi da spavamo što je više moguće."

Sten je znao da je to mudro. Biće im potrebne sva snaga i budnost da obave ono što će biti neophodno obaviti kada budu - tamo. Gde god to 'tamo' bilo.

Međutim, teško je bilo slediti taj mudar savet. Stenu je strašno teško padalo da natera sebe da zaspi, ali mu je još teže bilo da ne dozvoli sebi da se probudi.

Često se budio, brojeći minute dok je polako prolazio dvadeset prvi dan i počinjao dvadeset drugi.

Potom više niko od njih nije mogao da spava. Proveravali su vreme svakih nekoliko sekundi. Žestoko su se prepirali oko toga u koliko sati i koliko minuta je usledila tačka preokreta, te u koliko sati i koliko minuta će stići...

A onda su stigli. Znali su da je tako jer se spirala ugasila.

Tada su odjednom svi uređaji na brodu poludeli.

Očitavanja su se protivila zdravom razumu. Tvrдила su da je njihova Trojka uronjena u razređenu plazmu, topliju od Sunca, ispunjenu svim vrstama smrtonosnih zračenja, i Sten shvati tog časa zašto im je letelica oklopljena.

Ovo nije bila planeta na kojoj će pronaći napuštena blaga Hičija što će im doneti bogatstvo. U blizini čak nije bilo ni neke zvezde od značaja. "Izvlači nas odavde!" urlao je Tan, a Estrelja je skvičala:

"Ne, prvo izvrši očitavanja! Slike! Izvrši osmatranja!"

Međutim, nije bilo ničeg za osmatranje osim onoga što su im uređaji već rekli.

Kada je Sten obujmio šakom bradavicu za lansiranje, Estrelja se više nije protivila, samo je plakala.

Povratak nije bilo ništa duži od odlaska, ali njima nije tako izgledalo. Činilo im se da mu nema kraja. Jedva su čekali da se okonča, a kada se to i dogodilo, počele su da pristižu rđave vesti.

Jedna stara Orijentalka, koja se popela na njihovu Trojku čim je ova pristala, saslušala je njihovu priču s pola pažnje. Nju su zanimala očitavanja uređaja, ali je ipak odsutno odgovorila na nekoliko pitanja. "Da", rekla je, klimnuvši, "ušli ste u ostatke neke supernove. Hičije su veoma zanimale zvezde koje se spremaju da eksplodiraju; mnogi putevi vode do takvih objekata radi posmatranja.

Međutim, u međuvremenu su, razume se, neke od tih zvezda zaista eksplodirale. Kao vaša. Iza njih je ostala samo maglina pregrejanih gasova; imali ste sreću što je vaša Trojka bila oklopljena."

Estrelja je grizla donju usnu. "Šta mislite, hoćemo li bar dobiti naučni bonus?"

Starica se zamislila. "Možda. Moraćete da pitate Hektora Montefjorija. Mada to neće biti ništa veliko. Već imamo izobilje podataka o takvim objektima."

Njih troje se ćutke zgledaše. Sten je čak potom uspeo da se osmehne. "E pa, društvo", poče on, "kao što je moj otac imao običaj da kaže, ako padneš s konja, želiš odmah ponovo da uzjašeš."

Žena se zablenu u njih. "Konji?"

"Hoće da kaže", objasni joj Estrelja, "da ćemo se svi ukrcati na novu misiju prvom narednom zgodom."

"Oh", izusti starica, gledajući ih iznenađeno, "bili ste napolju kada se to dogodilo, je li tako? Niste čuli. Rešili su problem navođenja. Nema više misija. Istraživački program Kapije je okončan."

8.

Okončan! S Kapijom je gotovo? Nema više misija? Nema više onih preplašenih, odvažnih kapijskih prospektora koji prkose sudbini, odlećući na tajanstvene misije da bi pokupili mrvice koje su veoma davno Hičiji ostavili za sobom kada su otišli - kad god to bilo i kuda god da su se uputili.

Ponovo je za sve bio kriv Robinet Brodhed. Dok su Estrelja i momci bili napolju, stvari su izmakle kontroli u fabrici hrane i još nekim znamenitim brodovima Hičija u blizini. Brodhed je sâm odleteo tamo da ih sredi. I uspeo je. Tom prilikom ne samo što je uvećao svoje već ionako basnoslovno bogatstvo do neizračunljivih visina ovim novim neverovatnim riznicama hičijevskih čuda, već je otkrio tajnu upravljanja svemirskim letelicama Hičija.

Naredna stvar koju je učinio bila je da samu Kapiju potpuno umrtvi. Neće više biti nasumičnih letova do nepoznatih odredišta. Više se neće leteti nigde dok veliki mozgovi koji planiraju kapijske misije ne odluče kako da iskoriste sve te nove podatke. U međuvremenu, ništa. Sve je stornirano. Velikom broju nesuđenih istraživača preostalo je jedino da škrguću zubima i vežbaju strpljenje. Tan je u menzi grickao obrok, namršteno zureći. "Kakve bi planove sada trebalo da imamo?" upita on.

Sten proguta zalogaj vegetarijanske lazanje. "Čekamo. Šta nam drugo preostaje? Ovo ne može potrajati doveka. Brodovi su još tamo! Ranije ili kasnije ponovo će krenuti, i tada će nam se možda ukazati prilika da pođemo na neku drugačiju misiju. Bolju! I da znamo kuda smo se uputili pre polaska! Možda čak i da znamo da ćemo se živi vratiti!"

Tan se osvrnu po menzi, u kojoj je sedelo nekoliko desetina takozvanih pustolova ništa boljeg raspoloženja od njihovog. "Možda", reče on.

"Bar nas ništa ne košta", istaknu Sten. Korporacija Kapije odlučila je da pokaže kako ima srca. Neće biti nikakvog naplaćivanja per diem-a do narednog obaveštenja, tako da im bar sat nije otkucavao.

"Kopilad to mogu sebi da dozvole", progundā Tan.

Svakako da su kopilad to sebi mogla da dozvole. Ta kopilad, ljudi koji su vodili Korporaciju Kapija, bili su vlasnici dela svakog pronađenog komada hičijevskog blaga. Korporacija je - na papiru - bila vlasništvo svetskih vlada, ali bi isto tako bilo istinito reći da su oni posedovali svetske vlade. A posle obaveznog

premišljanja, Korporacija je odlučila da čak može sebi dozvoliti taj luksuz da da neku crkavicu Tanu, Stenu i Estrelji.

Tan i Sten su za to saznali dok su, u nedostatku ičeg boljeg, ispijali slabu, ali manje-više podnošljivu kafu u Plavom paklu, gledajući ostale prospektore kako gube na kocki per diem-e koji im više nisu bili potrebni. Estrelja je sedela pored njih kao i uvek i proučavala nešto na džepnoj ploči. Ovog puta Sten je s čuđenjem primetio da se udubila u muziku; mahala je prstom po vazduhu dok je čitala. "Sviraš li?" upitao ju je iznenađen.

Pocrvenela je. "Pomalo. Flautu", odvrati ona.

"Zašto nisi kazala? Možda bismo nas troje mogli ponekad da sviramo zajedno. Šta misliš o tome, Tane?"

Tan ga nije slušao. Munuo je Stena laktom. "Evo glavešine", primeti on kada je Hektor Montefjore uplovio unutra, zajedno s još dvojicom ili trojicom stalnih. Očigledno su tražili nekakvu akciju, i Stenu se nimalo nije dopalo kada je video da se Montefjore uputio ka njima. Nije mario za Hektora Montefjorea. Pošto ga je pljesnuo po ramenu i potapšao Estrelju po stražnjici, izgubio je i ono malo njegove naklonosti. "Čestitam", zagrme on. "Spremate se za slavlje, a?"

"Kakvo slavlje?" upita Tan.

Debeljko ih iznenađeno pogleda. "Vaš naučni bonus, razume se. Zar niste znali? Proverite, pobogu! Ko zna, možda se otkrivite i častite me pićem!"

Nije sačekao da se to dogodi; udaljio se, kikoćući se, a njih troje se nagnuše nad Estreljinu pločicu i ona pozva izveštaje o stanju.

Da, njihova imena bila su tamo. "Nije loše", reče Tan, kada je video svotu.

Estrelja zavrte glavom. "Kada se podeli na nas troje, nije baš ni sjajno", izjavi ona praktično. "Jeste li spremni da se zadovoljite sićom?"

"Meni će sića biti dovoljna da se vratim kući i kupim vlastiti kamionet, kako bih mogao da započnem sâm neki posao", ukočeno reče Tan.

"Ako je to ono što želiš. Meni to nije dovoljno. Nisam došao čak ovamo da bih ostatak života proveo boreći se da preživim u jednosobnom stanu s osnovnom

medicinskom zaštitom i bez budućnosti. Hektor je rekao da će uskoro sigurno biti novih misija."

Sten ju je zamišljeno pogledao. "Otkud ti znaš šta Hektor govori?" upitao je, i sâm se iznenadivši zbog tona svog glasa. Gotovo da je zvučao ljubomorno.

Estrelja slegnu ramenima. "Dopadam mu se", reče ona, kao da je to sve objašnjavalo.

"Njemu se svi dopadaju", zareža Tan. "Momci, devojke, svejedno mu je, sve dok imaju rupu u koju može da se uvuče."

Estrelja ga je trenutak nemo gledala. "U moju nijednom nije ušao", konačno je odvratila. "Budimo razumni. Šta želite da uradite? Da pokupite svoj deo i vratite se kući? Ili da sačekate nešto zaista vredno?"

Čekali su. A dok su čekali, gledali su u nastavcima, na vestima, priču o tome šta je Robinet Brodhed otkrio.

A šta sve nije! Čudna, poluljudska bića za koja su u početku svi pomislili, ostavši bez daha, da bi mogla biti Hičiji, ali ipak nisu to bili. (Izgleda da su bili rođaci primitivnih ljudi, koje su Hičiji zarobili na Zemlji pre puno milenijuma i prebacili ih na jednu od svojih svemirskih postaja radi proučavanja.) Zatim skupinu preživelih - pa, na izvestan način preživelih - i izgubljenih prospektora s Kapije, koji su stigli na to mesto igrom slučaja, ali nisu mogli da ga napuste. Sada su bili manje-više mrtvi, ali isto tako i manje-više živi, sačuvani u nekakvoj neobičnoj hičijevskoj mašineriji. Bio je tu i jedan poludivlji, živi ljudski dečak po imenu Van, potomak drugih nekih kapijskih brodolomnika, koji je, zahvaljujući hičijevskom čarobnjaštvu što je prenosilo njegove čežnje i mržnju širom Sunčevog sistema, bio uzrok Božjeg Gneva. I - poslednja tajna koju je Brodhed otkrio: on je sada čak znao kuda su Hičiji odleteli! Zavukli su se u jezgro Galaksije, i još su bili tamo, svi odreda!

Čuda su se nizala. Svi su pričali o njima - to jest, svi osim Estrelje, činilo se Stenu. Iz nekog razloga, sve je više vremena provodila sa stalnima umesto sa

svojim bivšim saputnicima. Sten to nije odobravao. "Ne bi trebalo to da radi", ozbiljno je rekao Tanu. "Oni joj ne misle dobro."

Tan se promuklo nasmejao. "Zavisi od toga šta podrazumevaš pod 'dobro'. Montefjore ima neke vlastite ideje o tome. Ali ne brini za Estrelju", posavetova ga on. "Ta ume da čuva svoje devičanstvo."

Sten je ipak brinuo. Govorio je sebi da ga se uopšte ne tiče šta Estrelja radi, ali je ipak mnogo o njoj razmišljao narednih dana.

Vratila se i ona Engleskinja s devet narukvica i ne samo da je zaradila i desetu, već, konačno, i dobitak. Preturala je po nekom tunelu na svetu koji nije bio ništa privlačniji od Merkura, u skafandru koji joj je obezbeđivao vazduh, ali je nije štiti od usijane vreline koju su zračili tunelski zidovi. Napregavši se do krajnjih granica, jurila je praznim hodnicima dok nije našla - nešto: niko nije bio siguran šta. Možda je to bila nekakva igra, nešto poput 3D verzije goa; u svakom slučaju, bonus je bio dovoljan da se vrati kući i ode u pristojnu penziju u malo selo u Saseksu iz koga je poticala. Čak je i momcima donela kafu pre nego što je otišla, saslušavši sve one zapanjujuće stvari koje su imali da joj ispričaju, a koje su se dogodile za vreme njenog izbivanja. "Opa-la", reče ona, osmehnuvši se kao neko ko više ne mora da brine o takvim stvarima, "zvuči zabavno i kao neka igra, nije li tako? E pa, srećno vam bilo! Nemojte odustati. Nikad se ne zna, ipak još možete naleteti na pravu stvar."

Tan ju je mrzovoljno ispratio pogledom dok je čašćavala unaokolo, kupujući pića svima koji su ranije nju častili. "Sumnjam", izjavi on, u pola glasa.

"Sumnjao si od kada smo stigli ovamo", iznervirano reče Sten, mada je i sâm već počeo da sumnja. To je moglo da se izmetne u krajnje ozbiljnu raspravu da se u tom trenutku nije pojavila Estrelja na ulazu, tražeći ih pogledom.

Estrelja nije oklevala. Čim ih je spazila, odbacila se u njihovom pravcu, odgurnuvši se od do vratka snažno i precizno. Tan ju je zgrabio kada mu se našla nadohvat, ali ona je šćepala ručku i oslobodila se. Njeno izobličeno lice delovalo

je smrknuto, ali su zato vesti koje je donela bile sjajne. Osvrnula se unaokolo, pa prošaputala: "Sprema se misija. Velika."

Stenu poskoči srce, ali Tan nije bio oduševljen. "Jedna od tih novih, sigurnih, od kojih će Korporacija zadržati najveći deo novca?"

"Da", odvrati ona, "i ne. Poznato im je odredište, ali to je i ujedno sve što znaju. Nemaju pojma koliko će trajati, tako da se ide u oklopljenoj Petici, jednoj od onih s posebnim podešavanjima koja niko ne razume - ali Brodhed kaže da su ona od ključnog značaja za ovo putovanje. Napuniće je zalihama i materijalom dovoljnim za veoma dug put, tako da će moći da ponese samo dva putnika. Ja ću biti jedan. Ima mesta za još jednog."

Prelazila je pogledom s jednog na drugog, ali ga je uglavnom zadržavala na Stenu. Tan je progovorio prvi. "A taj neću biti ja", izjavi on. "Dosta mi je vožnji tajanstvenim autobusom."

Sten nije obraćao pažnju na njega. "Rekla si da im je odredište poznato?"

Estrelja duboko udahnu vazduh. "Ići će tamo kuda su Hičiji otišli. Do mesta na kome se sve ovo vreme kriju, u jezgro Galaksije."

Sten grčevito proguta pljuvačku. Svako ko dođe na Kapiju nada se nečem velikom - ali ovako veliko? Ovde nije bila reč o skupljanju sitnica koje su Hičiji ostavili za sobom, već o odlasku pravo do tih nestalih superstvorenja?

I kakva je nagrada predviđena za to?

Nije razmišljao. Čuo je sebe kako kaže: "Idem ja!" gotovo i pre nego što je shvatio da je odlučio. Zatim se okrenuo prema Tanu. "Slušaj. Pošto ima mesta samo za dvoje, ti uzmi i moj deo bonusa. Vрати se kući i proživi lep život. Kupi Naslan najlepšu venčanicu koju može da nađe." Ipak je dodao. "Ali joj reci da mene ne čeka."

9.

Hičijevska Petica trebalo je da bude mnogo veća od Trojke. Ali ova to nije bila. Ceo jedan ugao zauzimaо je nekakav čudnovat, tajanstven uređaj koji je - kako

je kazao Brodhed - bio neophodan da bi se ušlo u jezgro. Nekoliko kubnih metara prostora utrošeno je na smeštaj dobara koje je trebalo da isporuče Hičijima - izveštaji o istraživanjima Kapije i o onome što je nađeno od hičijevskih artefakata, dosje o ljudskoj rasi, kao i mnoštvo sitnica, među kojima je bila i poruka namenjena Hičijima, čiji je svrha bila da im se objasni ko su ljudska bića. Dodaju li se tome jednogodišnje zalihe hrane, jasno je da nije moglo preostati mnogo prostora za Stena i Estrelju.

Što se tiče Estrelje, njoj i nije bilo potrebno mnogo prostora. Nije se baš mnogo kretala unaokolo. Nije mnogo ni pričala sa Stenom. Otišla je pravo u svoju vreću za spavanje kada su poleteli i u njoj je uglavnom provodila vreme, izlazeći samo radi jela i odlaska u toalet, a tada nije bila zainteresovana za razgovore. Kada ju je Sten upitao da li nešto nije u redu, samo je rekla: "Da." Kada ju je upitao da li bi on nekako mogao da joj pomogne, odmahнула je glavom i kazala: "Moram sama da se izborim s tim." Kada ju je upitao šta je posredi, samo je uzvratila: "Moram smisliti način da ponovo volim sebe." Potom se vratila na svoje mesto za spavanje i ostala tamo. Cela tri dana, dok je Sten mozgao o tome šta bi mogao da bude problem, i spremao hranu.

A onda, četvrtog dana, Sten se probudio i zatekao Estrelju kako ga proučava. Smestila se na neudobno hičijevsko viljuškasto pilotsko sedište; izgleda da je već duže tamo sedela. Ne znajući na čemu je, on joj obazrivo reče: "Zdravo?" - sa znakom pitanja na kraju.

Ona ga je još trenutak zamišljeno gledala, a onda je uzdahnula. "Izvini", reče i nestade u toaletu.

Tamo se prilično zadržala. Kada je izišla, pokazalo se da je vreme utrošila na doterivanje. Oprala je kosu i još mokru je očešljala; na sebi je imala čisti šorts i gornji deo. Ponovo mu je uputila jedan od onih dugih, nerazumljivih pogleda. Zatim je rekla: "Stene. Imam nešto da ti kažem. Mislim da ćemo dosta vremena provesti u ovome zajedno, i bilo bi bolje da među nama ne bude napetosti. Želiš li da vodiš ljubav sa mnom?"

Zapanjen, Sten reče prvu stvar koja mu je pala na pamet: "Još nikada nisam vodio ljubav s devicom."

Kiselo se nasmejala. "To neće biti problem, Stene. Više nisam devica. Šta misliš, kako sam nam obezbedila ovu misiju?"

Sten je imao samo jedno seksualno iskustvo, i to s jednom od jeftinijih devojaka rođaka gospodina Ozdena za koju je teškom mukom uspeo da uštedi novac, tako da nije mnogo naučio o veštini vođenja ljubavi. Ni Estrelja nije znala mnogo više od njega, ali neiskustvo nije bilo njihov jedini problem. Hičijevska Petica nije bila predviđena za seks. Prvi put kada je pokušao da uđe u nju, počeli su da se udaljavaju od ručke za koju se više nisu držali.

Međutim, i samo eksperimentisanje bilo je veoma prijatno, tako da su na kraju ipak utvrdili da to najlakše mogu izvesti ako joj on priđe otpozadi, a Estrelja obmota zglavke nogu oko njegovih dok je on obema rukama drži oko struka. Potom su stvar dosta lako mogli da obave.

Ostali su nagi da lebde, zagrljeni, bez reči. Stenu je to veoma prijalo. Obraz mu je bio prslonjen uz njeno uho, nos mu se nalazio u još vlažnoj i miomirisnoj kosi. Posle kraćeg vremena, ne pomerajući se, ona upita. "Hoćemo li biti prijatelji, Stene?"

"Oh, da", odvrati on. I bili su.

Sada pošto su postali prijatelji, i to prijatelji koji se bave seksom, njihova petica više nije delovala toliko skučeno. Često su se dodirivali, i to na razne načine - pljesnuli bi jedno drugo s puno ljubavi, samo se očešali u prolazu, na brzinu se poljubili, sa zadovoljstvom bi se pomilovali, a to dodirivanje bi često prerاسlo u seks. Estrelji se, izgleda, to prilično dopadalo, a Stenu se i te kako dopadalo. I razgovarali su. O tome kako bi moglo izgledati u jezgru. O Hičijima koji su mogli (ali nisu morali) još biti tamo. O tome kako će biti kada se vrate i dobiju nesumnjivo veliki bonus koji će pripasti prvim ljudskim bićima što su posetila Hičije... "Biće to milijarde!" likovao je Sten. "Dovoljno da se kupi imanje na

obali kakvo ima Robinet Brodhed, sa poslugom, i dobar život - a ostaće nam dovoljno vremena da uživamo u njemu, jer ćemo imati punu medicinsku zaštitu."

"Punu medicinsku", prošaputa Estrelja, deleći njegov san.

"Svakako! Nećemo ostariti s četrdeset i umreti s pedeset pet. Živećemo dugo, dugo, i"... progutao je knedlu, svestan da se upravo obavezuje... "i ostaćemo zajedno, Estrelja." Što se, razume se, nastavilo nežnim poljupcima i ne tako nežnim seksom.

Imali su o mnogo čemu da pričaju, uključujući tu i poglavlja iz prethodnog života koja su izostavili u ranijim sažetim izveštajima. Dok je Sten pričao o smrti majke i objašnjavao kako je to uticalo na oca, Estrelja mu je uzela šaku u svoju i ljubila je. Bila je veoma zainteresovana dok joj je pričao o svom životu u Istanbulu, a još više dok joj je pričao o samom gradu - o vekovima tokom kojih je to bio moćna hrišćanska prestonica Konstantinopolj, o krstašima koji su ga opljačkali, o Justinijanu i Teodori, i uopšte o vizantijskom dvoru. Svemu se divila. Ona ništa nije znala o vizantijskom carstvu, a sasvim malo o Rimu i njegovim cezarima, osvajanjima i vekovima vladavine svetom. Za nju su sve to bili uzbudljivi mitovi i legende, tim više što su bili istiniti. Odnosno, onoliki istiniti koliko je to Stenovo pamćenje dopuštalo.

Sten, razume se, gotovo ništa nije znao o američkim domorocima iz razdoblja pre osvajanja belaca, kao ni posle. O tome nije ništa doznao iz američke istorije koju je učio u školi niti iz priča koje mu je otac pričao. Njen narod, rekla mu je Estrelja - s majčine strane - imao je dugu istoriju. Ponekad su čak podizali velike gradove kao što je Maču Piču, a bila su tu i ogromna majanska zdanja na jugu, kao i tajanstvene nastambe Anasazija. Ali sve je to načinjeno - dodala je s puno čežnje i ponosa - pre no što su Evropljani stigli i stali da im uzimaju zemlju, a često i živote, saterujući ih u rezervate, u kojima je život bio težak, i nagoneći ih na beskrajne bitke koje su se završile njihovim ustupanjem i konačnim porazom.

"Nije mnogo šta ostalo, Stene", rekla je. "Jedina dobra stvar - ne baš dobra, zapravo - jeste to da je sada većina Jenkija siromašna koliko i mi."

To je podsetilo Stena na jednu nerešenu zagonetku. "Ali ti nisi bila baš tako siromašna, zar ne? Mislim na tvoj... ovaj... nesrećan slučaj. Da se tako nešto dogodilo Tanu ili gotovo bilo kome drugom koga znam, ne bi bilo nikakve velike naknade kojom bi mogao da se finansira odlazak na Kapiju. Jeste li imali punu medicinsku zaštitu ili nešto slično?"

Iznenadeno se nasmejala. "Nismo imali nikakvu medicinsku zaštitu. Ali sam zato imala brata." Koji je, objasnila je, razglasio da će ubiti tipa što je radio s pištoljem. A ovaj je imao sestru čiji je muž bio službenik u računovodstvu klanice. Ovaj je malo sredio knjigovodstvo kako bi mogao da ih isplati, ne bi li tako spasao bezvredan život svog šuraka. "Trebalo je da to bude naknada za pogibiju, ali sam ih prešla. Preživela sam. Kada sam se dovoljno oporavila da mogu da putujem, pokupila sam ostatak novca i iskoristila ga za odlazak na Kapiju."

Izgledala je tako tužna dok je to pričala da je Sten naprosto morao da počne da je ljubi, što je uskoro dovelo do ponovnog prijatnog vođenja ljubavi. A i zašto da ne? Konačno, oni su se i nalazili na svojevrsnom svadbenom putovanju.

Prolazili su dani, deset, petnaest, dvadeset. Spavali su čvrsto zagrljeni, i to im, kako je izgledalo, uopšte nije smetalo. Bilo je malo tesno, o tome nema zбора. Međutim, vreće za spavanje bile su izrađivane samo u jednoj veličini koja je trebalo da odgovara kako vitkim i visokim Masajima tako i niskim i zdepastim Bengalcima, pa su mršavi Sten i vitka Estrelja uspeli prilično udobno da se smeste kao ljubavnici. Povremeno su zajedno svirali, uvrnuta kombinacija Stenove trube i Estreljine flaute koju je neočekivano izvadila iz torbe. Ponekad su razgovarali. Ponekad su igrali karte, čitali ili jednostavno zajedno sedeli u tišini. A ponekad bi Sten izvukao snimljenu poruku za Hičije - koja je i bila

osnovni razlog što su oni krenuli na ovaj put - i onda bi je pustili i pitali se šta će Hiči misliti o njoj, ako uopšte budu nešto mislili.

Poruka je bila sročena na brzinu. Načinio ju je neko od velikih mozgova u Korporaciji Kapija, nema sumnje, dok mu se Robinet Brodhed, takođe nesumnjivo, naginjao preko ramena. Nije bilo govornih deonica. To ne bi imalo smisla jer je bilo krajnje neverovatno da bi Hičiji razumeli bilo koji ljudski jezik. Jedini zvuk bila je muzika, prvo svečana Pathétique Čajkovskog, u celini, a zatim, kako bi pokazali da ljudska bića imaju više muzičkih raspoloženja, Prokofjevljeva vragolasta, bodra Klasična simfonija.

Ali poruka se uglavnom sastojala od slika. Prazni hičijevski tuneli na Veneri. Gotovo isto tako prazni hodnici na Kapiji; kada su ljudska bića tek prispela tamo. Posada prospektora koja se umorno penje u jednu od ranih Petica. Još jedna posada, prljava od puta, kako izlazi iz Trojke, noseći molitvene lepeze i ostale hičijevske sitnice. Slika vatrenog točka Galaksije, viđenog odozgo, sa strelicom koja pokazuje samu Zemlju. Brzi sled ljudskih gradova - Njujork, Tokio, London, Rim. Slike ljudi koji obavljaju razne poslove: slikaju predele, voze traktor, zure kroz teleskop, muvaju se s maskama u bolnici oko porodilja koje donose na svet novi život. Zatim stvari koje ni Estrelja ni Sten nikada do tada nisu videli. Niz slika nekog ogromnog lebdećeg predmeta, zatim nekakve velike vretenaste pristorije plavih zidova od Hiči metala i neke čudne, ogromne mašine na gusenicama. "Fabrika hrane i ona druga stvar", nagađala je Estrelja. Potom unutrašnji prolazi i nekoliko - oboje su zadržali dah - čudnih, dlakavih stvorova koji su delovala gotovi ljudski. Mora da su to bili domoroci koje je Brodhed tamo otkrio. I na kraju, ponovo slika Galaksije sa sićušnim prikazom hičijevske Petice koja je verovatno trebalo da predstavlja njihovu letelicu, kako se polagano kreće od Orionovog kraka ka jezgru.

Kada se poruka završila - po četvrti ili peti put - Sten je zamišljeno trljao mesto na kome su mu se doskora nalazili paperjasti brkovi, ali ga je Estrelja naterala da ih obrije, stalno ga zadirkujući zbog njih. Gledali su poruku zagrljeni. On zevnu,

što je i nju nateralo da zevne, jer im se prispavalo. Malo se pomerila ne bi li se povoljnije namestila, ali se nije odmakla. Primetila je da on posmatra njihove zalihe.

"Šta je bilo, Stene?" upitala je.

Zamišljeno je odvratio: "Čini mi se da će ovo biti dug put. Ne znam da li je iko ovako daleko išao."

Pokušala je da ga razvedri. "Ponekad kratka putovanja dugo potraju, i obrnuto. S brodovima Hičija nikad se ne zna."

"Valjda", odvrati on, okrenuvši glavu da je poljubi u uho onako kako je volela.

Promeškoljila se i izvila usne, što je bilo delotvornije od svakog verbalnog bodrenja.

Sten je bio srećan s Estreljom. Dremljivo je razmišljao o tome. Nikada nije bio srećniji u životu nego ovog trenutka. Zašto bi onda brinuo o tome koliko dugo će putovanje potrajati kada uopšte nije želeo da se ono okonča, i kada bi, zapravo, bio zadovoljan da ono zaista dugo potraje...

Ali nije.

Okončalo se tog dana, upravo u trenutku kada je ljubljene preraslo u milovanje, ali pre nego što su počeli jedno drugo da svlače - i to se okončalo na iznenađujući način.

Velika pogonska spirala uopšte ih nije upozorila. Učinila je to ona druga, zdepasta naprava, sa kupolom, čija im namena nikada nije bila objašnjena na suvusli način. Počela je da mrmlja i sija, zatim da reži, pa da vrišti sve prodornije, sve dok više uopšte nisu mogli da je čuju; sjaj je nastavio da se pojačava. Onda je konačno proradila i pogonska spirala: zasijala je i nastavila da blista sve jače, dok nije postala užareno bela, tako da je u nju bilo bolno gledati. Na spirali su se pojavile zavojite pruge užareno crvene i hromno žute boje, koje su se okretale. Počela je da se trese. Ili se to brod tresao. Sten nije umeo da kaže šta je od tog dvoga bilo posredi jer se i on tresao, na način koji se zastrašuje

razlikovao od svega što je do tada iskusio. Više nije bio pospan dok su se čvrsto stiskali jedno uz drugo...

A onda je, bez ikakve najave, sve prestalo.

Estrelja se oslobodila zagrljaja i uključila spoljne kamere. Iza njih se nalazilo zastrašujuće prostranstvo bledeg plavetnila posutog pegama. Ispred njih prostiralo se nebo s neverovatnim zvezdama: bilo ih je nebrojeno mnogo i izgledale su veoma sjajne. A u blizini se uzdizao ogromni metalni dodekaedar, sklop od dvanaest simetričnih strana, svaka s malim udubljenjem po sredini. Njihov brod suknuo je vratolomnom brzinom ka jednom od tih udubljenja i ugnezdio se u njemu. Pre nego što su Sten ili Estrelja stigli da se pomere, vrata su se otvorila spolja i nešto što je ličilo na krznati, pokretni kostur zagledalo se u njih. "Mislim da to mora biti Hiči", tupo je prošaputala Estrelja.

Razume se da je bio. I to je bio početak najdužeg, neverovatno najdužeg dana u Stenovom životu.

10.

U svom sedamnaestogodišnjem životu Sten nije došao u priliku da nauči kako da pozdravi tuđinca s druge planete. Pribegao je beletristici iz detinjstva.

Podigao je šake iznad glave i odrecitovao: "Dolazimo u miru."

U toj staroj beletristici sve je delovalo. U stvarnom svetu nije. Hiči je ustuknuo u očiglednoj panici. Iz njegovih čudno oblikovanih ustiju začulo se tiho, huktavo stenjanje. Zatim se okrenuo i pobegao. "Sranje", reče Sten obeshrabreno, zureći za njim. Estrelja ga ščepa za ruku.

"Uplašili smo tog jadnička", reče ona.

"Nego šta smo. I on je mene na smrt prepao!"

"Da, ali moramo mu pokazati da smo prijateljski nastrojeni. Možda bi trebalo da im pustimo poruku?"

To je izgledalo kao dobra zamisao. Bar Sten nije imao bolju, ali dok su pokušavali da je puste, Hiči se trčeći vratio. Ovog puta poveo je sa sobom i

prijatelje. Bilo je pet-šest tih stvorenja, obučenih u nekakve tunike s čudnim, mahunastim predmetima koji su im visili između nogu - ogromni džokejski kožni remenovi? Teška artiljerija? Sten nije umeo da kaže. Stvorenja su uzbuđeno blebetala između sebe, dok su žurno ulazila, i nisu gubila vreme. Jedno od njih pljesnulo je Estrelju po šaci kako bi je udaljilo od uređaja za reprodukciju, dok je nekolicina ostalih šćepala Stena. Bili su iznenađujuće snažni - i naoružani. Manje-više naoružani; njih nekoliko nosilo je čitav asortiman noževa od svetloplavog metala ili zlata. Neki su bili zakrivljeni poput skalpela, a svi odreda delovali su opasno. Naročito onda kada je jedan od Hičija podigao nož s veoma oštrim vrhom do Stenovog oka i povukao dečaka prema izlazu. "Ne opiri im se!" povikala je Estrelja koju su zarobili na isti način. Nije se opirao. Dozvolio je da ga odvuku, ne buneći se, u jednu veću komoru - sa zidovima od plavog metala prošaranim crvenim prugama; bila je puna neprepoznatljivih mašina i nameštaja koji je stajao raštrkan unaokolo. Prelazeći preko praga, Sten se sapleo, nespremno se suočivši s povratkom težine; ponovo su imali gravitaciju, ne možda onako jaku kao na Zemlji, ali dovoljnu da se zatetura i osloni na svog čuvara. Cimnuo je glavu unazad u poslednjem trenutku da ne izgubi oko. Hiči s nožem zakrešta u znak upozorenja, ali Sten nije nameravao da se upusti u sukob. Čak ni onda kada su on i Estrelja bili odvedeni do nekakvog zida i tu vezani lancima, raskrečenih nogu, za nešto što je moglo biti niz kuka za vešanje. Ili čiviluk. Ili bilo šta, ali dovoljno čvrsto da ih drži. Napetost je počela da raste. Hičiji su nastavili da pristižu trčeći, i svi odreda su uzbuđeno blebetali što su glasnije mogli. Kada je jedna skupina nestala u Petici, ostali su stali da noževima isecaju odeću zarobljenika. "Šta to, do đavola, misliš da radiš?" zakrešta Sten, ali Hičiji nisu ni pokušali da ga razumeju. Niti su prestali da rade ono što su počeli. Kada su im isekli i poslednju krpicu odeće, sve do donjeg veša, pretražili su je, onjušili i odneli negde na proučavanje. Tokom ovog sečenja Estrelja je jednog časa bolno zaječala kada joj je jedan od noževa porezao malo butinu. Hiči koji je rukovao njime odskoči, uplašen. "Pazi

malo!" povika Sten, ali ga oni čak ni ne pogledaše. Onaj s nožem zakrešta nekakvo naređenje; drugi odnekud stvori mali metalni sud i prihvati nekoliko kapi krvi koja je potekla iz posekotine. "Jesi li dobro?" doviknu Sten, odjednom više besan i zabrinut nego uplašen.

"To je samo ogrebotina", reče ona, a onda dodade s nelagodnošću: "Ali moram da piškim."

Nije bilo načina da objasne tu potrebu tamničarima. Pitanje je da li bi se Hičiji uopšte osvrnuli na nju čak i kada bi je razumeli; nisu delovali zainteresovano za bilo kakve potrebe ili želje svojih zatvorenika. U prostoriju je pristizalo sve više Hičija koji su blebetali bez prestanka. Kada se pojavio jedan koji je nosio kitnjastiju tuniku od ostalih, svilenu i prošaranu zlatom, nastupila je kratkotrajna tišina, a onda su svi u isti mah počeli njemu da se obraćaju. Taj novi delovao je nekako iznemoglo, poput čoveka koga su upravo probudili da mu saopšte loše vesti. Pridošlica ih je slušao samo nekoliko časaka pre nego što im je dao znak da učute. Oštro je izgovorio nešto što je ličilo na naređenje, zatim je podigao kosturnu ruku do uskih usana i stao da govori u nekakav veliki prsten.

Hičiji su počeli da izlaze iz Petice, iznoseći stvari - rezervnu odeću, pakete s hranom i, veoma pažljivo, Stenovu trubu. Blebetavo su je pokazali predvodniku s prstenastim mikrofonom. Ovaj je kratko razmišljao, pa izdao nova naređenja. Napred je istupio jedan Hiči s nečim što je ličilo na stetoskop; stao je da ga prislanja uz trubu, tu, tamo, svuda, zabrinuto osluškujući i podnoseći izveštaj vodi.

Trenutak kasnije začulo se iznenadno škripanje iz Petice, i do Stena je dopro poznati uvod šeste simfonije Čajkovskog. "Slušaj, Stene, uključili su poruku!" zadovoljno povika Estrelja. "Možda će se sada sve srediti!"

Ali nije se sredilo. Nimalo se nije poboljšalo. Ako su Hičiji uopšte išta shvatili od poruke, što je bilo malo verovatno, izgleda da ih to nije ospokojilo.

Koliko dugo su njih dvoje visili tamo, dok su ih bockali, opipavali i ispitivali, Sten nije mogao znati. Činilo mu se veoma dugo. Brinulo ga je šta će biti s njim,

ali ga je još više brinulo šta će biti s Estreljom. S vremena na vreme neuverljivo bi je bodrio. Hrabro mu je odgovarala. "Biće sve u redu, Stene", reče mu jednom prilikom, a onda dodade, drugačijim tonom: "Oh, prokletstvo."

Sten je shvatio u čemu je problem. Iako je stiskala kolena što je jače mogla, bešika nije izdržala. Mokraća joj se slivala niz noge. To je izazvalo novi talas uzbuđenja među Hičijima, a jedan od njih otrčao je po novu posudicu da uhvati nekoliko kapi i ove tečnosti radi izučavanja.

Stena je u prvi mah obuzeo stid - zbog neprijatnosti u kojoj mu se našla devojka - a onda ga je preplavio iznenadni nalet besa na te nepristojne i nehajne Hičije koji su bili krivi što je do ovoga došlo; tako se okončao prvi sat Stenovog dugog, dugog dana.

A onda su se prilike poboljšale, bez ikakvog povoda koji je Sten uspeo da zapazi, i to veoma brzo.

Predvodnik u odori ukrašenoj zlatom u međuvremenu je otišao nekuda, valjda da obavlja poslove koji spadaju u njegovu nadležnost. Sada se vratio, hukćući sav važan, dok je izdavao naređenja na sve strane. Kada se približio Estrelji, Sten je zategao lance, očekujući novu nevolju. Ali to se nije dogodilo. Hiči je podigao široku šaku s pljosnatim prstima i potapšao je po obrazu.

Da li je na taj način želeo da je ohrabri? Očigledno, uvide Sten, pošto su ostali Hičiji smesta pohitali prema njima da uklone lance, dok im je predvodnik sve vreme nešto pričao. Sten nije slušao. Zanevši se malo - lanci su mu gotovo prekinuli krvotok, a i ovde je težio manje nego što je očekivao - posegnuo je za Estreljom. Zagrlili su se onako nagi dok su Hičiji očarano i dobroćudno zurili u njih.

"Šta sad?" upita Sten nikoga određeno. Nije očekivao da dobije odgovor. I nije ga dobio, osim ako odgovor nije bilo ono što se potom dogodilo. Nekoliko Hičija pohitaše prema njima; jedan je nosio komadiće njihove isečene odeće,

kao da je želeo da se izvini ili pruži objašnjenje; drugi im je dao nekoliko hičijevskih odora u zamenu, pokazujući im da mogu da ih navuku.

Ta im odeća nije baš najbolje pristajala. Ljudska bića bila su mnogo krupnija u prsnom delu od spljoštenih obličja Hičija. Svejedno, Sten se osetio mnogo bolje čim je pokrio svoju nagost pred ovim čudnovatim stvorovima.

Ali odeća nije Stenu omogućila da shvati šta se događa. Ne zato što se Hičiji nisu trudili da im objasne. Blebetali su, pokazivali, upinjali se da nešto rastumače, ali kako nisu imali zajednički jezik, nisu mnogo napredovali.

"Bar više nismo obešeni poput ukrasa na jelki", vedro primeti Estrelja, držeći Stena za ruku. Sada im je bilo dozvoljeno da se slobodno kreću po komori, dok su ih marljivi Hičiji zaobilazili, idući za svojim poslom.

"Pitam se hoće li nas pustiti da se vratimo u brod", primeti Sten, provirivši unutra. Tamo je nekoliko Hičija ponovo puštalo poruku, držeći nešto što je moglo biti kamera; verovatno su hteli da snime ono što je uređaj za reprodukciju prikazivao. Jedan od njih, primetivši Stena na ulazu, umirujuće ga je potapšao po ramenu.

On je to shvatio kao dopuštenje. "Hajde da probamo", reče Sten, krenuvši prvi. Niko se nije usprotivio, ali je Estrelja zanemela kada je videla šta su učinili s njihovom Peticom. Najveći deo pokretnih predmeta bio je odnet, a dvojica Hičija upravo su pokušavala da demontiraju i toalet.

Estrelja se progurala napred. "Napolje!" naredi ona i zamlatara rukama kako bi im pokazala na šta misli. Hičiji zatorokaše nešto jedan drugome, pa se povinovaše.

To je već bilo nešto. Toalet je bio delimično rastavljen, ali je i dalje bio upotrebljiv. Pošto su se Sten i Estrelja u njemu malo doterali, osećali su se znatno ugodnije, tako da su sada mogli da se pobrinuli i za ostale svoje potrebe. Pre svega, bili su gladni. Nije bilo moguće upotrebiti opremu za pripremanje hrane jer je ona već bila uklonjena, ali među stvarčicama koje su izbačene iz Petice pronašli su pakovanje keksa, kao i vodu. Svaki pokret koji bi napravili,

Hičiji su pratili sa zanimanjem i odobravanjem. A onda se vratio predvodnik Hičija, donevši nekakvu napravu koja je ličila na prenosivi video ekran. Jedan od Hičija nešto je dodirnuo i sevnula je slika.

Pojavio se jedan muški Hiči koji im je nešto uzbuđeno govorio - ali to je, razume se, bilo nerazumljivo ljudskim bićima. Iza njega videla se unutrašnjost nekog broda Hičija, ali ovaj nije ličio ni na jedan sa kojim se Sten ranije susreo. Bio je mnogo veći čak i od Petice, a jedina poznata stvar u njemu bila je jedna od onih kupolastih naprava koja im je omogućila da stignu u jezgro.

A onda je Hiči s ekrana mahnuo rukom. Slika se proširila i oni ugledaše još jedan poznati prizor.

"Majko Božja", prošaputa Estrelja. "Zar to nije Robinet Brodhed?"

Bio je to Brodhed. Široko se osmehivao i dodirivao je Hičija na ekranu, ponudivši mu da se rukuju, što je ovaj nespretno i prihvatio.

Stojeći pored Stena, predvodnik Hičija tapšao ga je po ramenu pljosnatom šakom. Izgleda da je to bio gest izvinjavanja, te ga Sten oklevajući uzvрати. Hičijevo rame bilo je toplo, ali koščato; koliko se moglo prosuditi, on se osmehivao.

"Pa", zamišljeno izusti Estrelja, "čini se da smo sada svi prijatelji." Tako se okončao drugi sat tog najdužeg od svih dana.

Lepo je kada si s nekim prijatelj - pruža ti se prilika da jedeš, piješ i da se olakšaš, a najlepše od svega je to što si slobodan. Stenu je, međutim, bilo potrebno da malo odspava, ali izgleda da za to nije bilo prilike. Hičiji nisu odustajali od pokušaja da im saopštavaju stvari, služeći se pri tom jezikom znakova, ali dvoje ljudskih bića nisu uspevala ništa da shvate. Tek kada im je predvodnik Hičija prišao, upitno noseći trubu, Sten je najzad nešto razumeo. "To je truba", obavesti ih on. Ponovio je naziv nekoliko puta, dodirujući pri tom instrument, a onda je odustao. "Dozvolite da vam pokažem." Odsvirao je lestvicu, a potom nekoliko taktova iz 'Sent Luis Bluza', u verzije Keba Kaloveja.

Svi Hičiji su odskočili unazad, a onda su počeli da mu daju znake da im odsvira još nešto.

Sten nije bio spreman da nastavi. Odmahnuo je glavom. "Umorni smo", reče on, proprativši svoje reči zatvaranjem očiju i polaganjem obraza na sklopljene šake. "Spavati. Potreban nam je odmor."

Estrelja preuze stvari u svoje ruke. Pozvala je najbližeg Hičija i pvela ga do ulaza u Peticu, a zatim mu pokazala na njihova mesta za spavanje, koja su sada bila prazna. Posle novog blebetanja, Hičiji su, izgleda, konačno shvatili. Njih nekolicina negde je odjurila, a predvodnik je Estrelji i Stenu dao znak da krenu za njim. Izišli su iz velike komore, koju su do sada jedinu videli od svih staništa Hičija, i pošli za vođom niz kratki hodnik. Njegovi zidovi, primeti Sten, takođe su bili od metala, ali prošarani ružičastim prugama, a ne poznatim plavim.

Zastali su pred novom komorom. Hiči koji ih je tu sačekao držao je njihove uništene vreće za spavanje, a potom je pokazao unutra. Na podu su se nalazile dve gomile nečega, jedna pored druge. Kreveti? Očigledno. Hičiji zatvoriše vrata za njima, i Estrelja se istog časa ispruži na jednoj. Kada je i Sten sledio njen primer, zaključio je da ležaj više liči na gomilu suvog lišća nego na bilo koji krevet na kome je ikada spavao. Ali nije bilo neudobno, a najbolje od svega bilo je to što nije imao nikakve pregibe i što je stajao vodoravno, a i niko nije blebetao u blizini.

Zahvalno se ispružio i sklopio oči...

Ali samo na trenutak.

Skoro istog časa probudilo ga je ponovno otvaranje vrata. Bio je to predvodnik Hičija, koji je nešto uzbuđeno govorio, dajući im znake rukama.

"Oh, do đavola", promrmlja Sten. Stvari se prilično brzo odvijaju na ovom mestu. Nije bilo druge do da ustanu i pođu za njim. Ovog puta uputili su se dalje niz ružičasti hodnik, a zatim su produžili jednim zlatne boje. Zaustavili su se u komori nalik na onu u koju su prvo stupili. Pet-šest Hičija tu je živo blebetalo, pokazujući na vrata.

"Mislim da pokušavaju da nam saopšte da pristiže još jedan brod", primeti Estrelja.

"Baš lepo", progunda Sten. "Mada su mogli da nas puste da još malo odspavamo."

Nisu morali dugo da čekaju. Sa spoljašnje strane začulo se slabo prijanjanje metala uz metal. Jedan od Hičija, posmatrajući igru boje na nečemu pored vrata, sačeka trenutak, a onda ih otvori. Unutra uđoše najpre dva Hičija i počеше uzbuđeno nešto da govore onima koji su ih čekali, delujući podjednako uzbuđeno, a za njima se pojaviše - dva ljudska bića.

Ljudska bića! I oni su govorili, obraćajući se takođe Hičijima u komori. I to na njihovom jeziku. A onda je jedan od ljudi primetio Stena i Estrelju - i razrogačio oči. "Isuse", izusti on u neverici. "Ko ste, do đavola, vi?"

Čovek koji je to pitao zvao se Lon Alvarez i bio je jedan od ličnih pomoćnika Robineta Brodheda. Čim mu je Sten saopštio njihova imena, on puče prstima. "Klinci koji su odleteli s Kapije odmah po otkriću, tako je. Mislim da svi smatraju da ste mrtvi."

"E pa, nismo", primeti Estrelja, "samo smo mrtvi umorni."

Stena, međutim, iznenada obuze osećanje krivice. Svi su mislili da su mrtvi? Sigurno su to rekli Tanu i Naslan. "Postoji li način da stupite u vezu s Kapijom? Jer ako postoji, biće najbolje da im odmah uputim poruku."

Lon Alvarez ga zbunjeno pogleda. "Kome da uputite?"

"Kapijskim vlastima, razume se", odbrusi Sten. "Sigurno čekaju da dobiju vesti od nas."

Alvarez pogleda Hičije, a onda opet Stena. "Ne mislim da baš čekaju, gospodine Ejveri. Vi znate da se nalazite u crnoj rupi, zar ne?"

"Crnoj rupi?" Sten zažmirka prema čoveku i začu kako je Estrelja, koja je stajala pored njega, duboko udahнула vazduh.

"Tako je. Jer jezgro je, u stvari to. Jedna velika crna rupa u koju su Hičiji odavno otišli da se sakriju, a u crnoj rupi vlada vremenska dilatacija." Pogledao je Stena da vidi da li on ovo shvata, ali Stenov zbunjeno pogled nije ga u to uverio. Alvarez uzdahnu. "To znači da se stvari sporije dešavaju u crnoj rupi. U ovoj ovde, dilatacija iznosi otprilike četrdeset hiljada prema jedan, znate, što znači da je napolju prošlo dosta vremena dok ste boravili ovde. Koliko? Ovaj, da vidimo, pa - oko jedanaest godina."

11.

Kada Estrelja i Sten nisu više mogli da izdrže, vratili su se teturavo do onih čudnih hičijevskih kreveta. Nisu razgovarali; imali su o tako zastrašujuće mnogo čemu da razgovaraju, a nisu znali odakle da počnu.

Estrelja je istog časa utonula u san, ali Sten nije. Glava mu je bila prepuna aritmetike - i svi rezultati bili su fantastični. Onaj čovek je rekao četrdeset hiljada prema jedan! Pa to znači da u spoljašnjem svetu protekne više od mesec dana dok ovde u jezgru, kod Hičija, prođe samo jedan minut. Ovdašnji sat napolju je iznosio pet godina! Jedan dan više od veka, sedmica...

Više nije mogao da se odupre umoru. Zapao je u nemiran san, koji nije potrajao. Toliko toga mu je pohodilo snove. Ali kada se dovoljno razbudio da ispruži ruku prema Estrelji, našao je prazan ležaj. Devojke nije bilo.

Sten je posrćući ustao i krenuo u potragu za njom. Morao je hitno da je nađe. Još je hitnije bilo da se njih dvoje što pre vrata u Peticu, ako ona još radi posle svega što su joj Hičiji učinili, i da se upute kući... pre nego što svi koje su poznavali umru i nestanu.

Estrelja nije bila ni u hodniku, mada su se čuli glasovi koji su odnekud dopirali, mnogo glasova. Nije se nalazila ni u prostoriji u koju su prvobitno prispeli, premda je tamo bilo puno Hičija koji su svi delovali veoma zaposleno, iako Sten nije znao oko čega. Jedan od Hičija najzad se sažalio na njega. Poveo je Stena,

veselo blebećući i ne prestajući da ga bodri tapšanjem po ramenu, do jedne druge pristupne komore. To je do sada bila najveća koju je video, i najispunjenija: neprekidna reka Hičija kretala se ka ukotvljenom brodu i iz njega. Vodič povede Stena do ulaza i nežno ga pogurnu unutra.

Brod je bio ogroman i pun kako ljudi tako i Hičija. Kada je jedno ljudsko biće podiglo pogled, on vide da je to Estrelja koja razgovara - da, nesumnjivo razgovara - s jednim Hičijem. Pozvala je Stena da dođe do nje, podigavši bocu s nekakvom smeđom tečnošću. "Kafa, Stene", reče mu ona zadovoljno. "Na ovom emigrantskom brodu imaju odličnu kuhinju. Želiš li nešto?"

"Svakako", odvrati on odsutno, zureći u Hičija. Sasvim neprimereno, to stvorenje je na glavi imalo teksaški sombrero, majicu s natpisom 'Dobro došli u Hjuston' i nešto što je ličilo na kaubojske čizme. Pružio je pljosnatu šaku prema Stenu.

"Baš mi je drago što vas ponovo vidim, gospodine Ejveri", reče on - na engleskom! "Šta, ne sećate me se? Ja sam čuvar vrata. Bio sam na dužnosti na pristupnim vratima kada ste vi i gospođica Pankorbo prispeli." A zatim je ponosno dodao. "Pošao sam s prvom grupom naših koja se uputila napolje, čim smo shvatili šta se dešava."

"Drago mi je što vas ponovo vidim", jedva čujno izgovori Sten. "Vi, ovaj, govorite engleski veoma dobro."

Čuvar vrata smerno odmahnu kosturnim rukama. "Proveo sam četiri godine na vašoj planeti, tako da sam imao dovoljno vremena da ga naučim. A onda sam se vratio ovim brodom s emigrantima." Neko mu se u prolazu žurno obratio na jeziku Hičija. Čuvar mu je odgovorio kratko, pa uzdahnuo. "Treba da se vratim na posao. Svi ti novi ljudi! Moj zamenik zaista je preopterećen. A i jedva čekam da vidim svoju porodicu. Za mene je proteklo tako mnogo vremena... mada oni ni ne znaju da sam bio odsutan!"

12.

Kada je Sten pokušao da se priseti tog veoma dugog dana, koji je sadržao čak četrdeset hiljada običnih dana, događaji i otkrića pomahnitalo su se uskovitlali u njegovom umu poput ljutih pčela kada je košnica napadnuta. Bilo je previše iznenađenja i ona su sva bila prevelika. Taj novi brod sagradili su ljudi, mada su koristili hičijevsku pogonsku tehnologiju. Ljudi na njemu bili su emigranti koji su došli u jezgro u posetu Hičijima na nekoliko dana ili sedmica (ili vekova!), i taj isti brod će se odmah vratiti po nove. Lebdeći dok uz koji su pristali bio je prepun ljudi koji su pristigli prethodnim brodovima i koji su sada čekali prevoz do neke od planeta Hičija oglašanih na displeju. Neki među njima bili su uglednici iz Korporacije Kapija ili predstavnici neke od nacija sa Zemlje koje su se spremale da otvore ambasade ljudske rase kod Hičija. Neki su, pak, bili samo obični ljudi kojima se nije dopadalo kako su živeli na Zemlji, pa su iskoristili priliku da započnu nove živote u jezgru. "Poput nas, Stene", rekla mu je Estrelja dok se on trudio da sve pohvata. "Poput svih onih koji su došli na Kapiju, i oni će ovde dobiti ono što žele. Hičiji jedva čekaju da nas upoznaju, Stene. Svako ljudsko biće koje stigne ovamo živeće kraljevski." A onda je zabrinuto dodala: "Popij kafu, ljubavi. Mislim da su stavili nešto u nju da nas razbude. Biće ti potrebno."

Popili su kafu. I zaista im je bila potrebna. Kada je Sten ispio i drugu bočicu toplog napitka, umor je nestao, i um mu je ubrzano radio. "Šta si htela da kažeš onim da će živeti kraljevski?" upita on.

"To što sam rekla, Stene", strpljivo je odgovorila - ili ne baš sasvim strpljivo. I ona je bila u petoj brzini, a oči su joj svetlucale kao nikada do sada. "Ovde smo dobro došli, Stene. Zanima ih da čuju sve o ljudskoj rasi. Zadivila ih je zamisao da imamo više zemalja i kultura, i sve to. Kada sam ispričala čuvaru vrata o bizonima, stao je da me preklinje da dođem na njegovu planetu i pričam im o tome - izgleda da mu je stvar promakla dok je boravio na Zemlji. Kaže da će

nam dati svakom dom, i to predivan dom, i... i mislim da ne znaju ništa o Istanbulu, kao ni o ljudskoj istoriji, tako da će sigurno želeti da to čuju od tebe..."

Sten je, međutim, odmahivao glavom. "Nećemo imati vremena", objavi on. Estrelja zastade, zagledavši se u njega ispod napola spuštenog kapka. "Zašto nećemo?" upita ona. Raspoloženje joj je očigledno splasnulo.

"Jer moramo biti na tom brodu kada krene nazad, Estrelja. Moramo stići tamo dok smo još vest, prvi ljudi koji su se vratili iz jezgra. Možeš li zamisliti koliko će to vredeti? Ne mislim samo na bonus - kladim se da će on biti ogroman - već ćemo biti i slavni! I bogati! Puna medicinska zaštita i sve ostalo!" Najednom mu je ponestalo poleta i zagledao se u Estreljino lice, trudeći se da pročita izraz na njemu. "Zar ne shvataš šta propuštamo, Estrelja?"

Zamišljeno je odgovorila. "Punu medicinsku zaštitu. Duge, bogate živote."

On snažno klimnu glavom. "Tako je! A vreme promiče pored nas. Moramo se vratiti!"

Estrelja uze njegovu šaku u svoju i pritisnu je na svoj obraz. Potom ga jednostavno upita: "Zašto?"

On zatrepta. "Kako to misliš - zašto?"

"Vidiš, Stene", poče ona razložno, "nema nikakvog razloga za žurbu, je li tako? Čemu to imamo da se vratimo, a što nećemo imati ovde?"

"Prijatelje..." poče on, ali ona odmahnu glavom. Poljubila mu je šaku pre nego što ju je pustila.

"Jesi li proverio vreme, dragi? Naši prijatelji brzo stare, možda su do sada već pomrli. Želeo si da živiš dugo, dugo. Upravo to sad imamo priliku da uradimo." Sažalila se kada je videla izraz njegovog lica i čvrsto ga zagrlila. "Osim toga", uverljivo je dodala, "prešli smo toliki put. Kad smo već tu, mogli bismo bar da razgledamo malo."

Sten je konačno uspeo da se povрати. "Koliko dugo?"

"Ne dugo, ako je to ono što želiš. Sedmicu-dve..."

"Estrelja! To će biti - koliko? Hiljadu godina ili više!"

Ona klimnu. "Možda ćemo tada imati zbog čega da se vratimo."